

ASK-korpuset gjør andrespråksforskningen enda morsommere.

Men hva gjør voksne innlærere med verbet *gjøre* i ASK?

Av Anne Golden
Universitetet i Oslo

Sammendrag

Ved sammenlikningen av verbordforrådet i en rekke europeiske språk fant Viberg (1993, 2002, 2012) at noen verb både har en felles grunnleggende betydning og er blant de mest frekvente verbene i disse språkene. Slike verb – kalt kjerneverb – forekommer i en rekke forbindelser, både semantisk og grammatisk, selv om det er en god del variasjon mellom språkene. I denne artikkelen undersøker jeg bruken av kjerneverbet *gjøre* i det norske innlærerkorpuset ASK. Først presenteres de grunnleggende verbene – basisverbene – i norsk slik de forekommer i to ulike korpus og dernest presenteres ASK. Kjerneverbene i dette korpuset undersøkes og sammenliknes, og bruken av kjerneverbet *gjøre* hos innlærere fra fire ulike språkgrupper analyseres spesielt. I tekstene til to av disse gruppene (engelsk, spansk) har *gjøre* høyere frekvens enn det har i tekstene til de andre to (tysk, polsk). Innlærernes bruk av *gjøre* kategoriseres i tråd med Gilquin og Vibergs (2009) funksjoner, og fordelingen av de ulike kategoriene hos innlærerne fra de fire språkgruppene undersøkes og diskuteres.

Nøkkelord: *kjerneverb, verbfrekvens, innlæreres verbordforråd, innlærerkorpuset ASK*

Innledning

Det norske andrespråkskorpuset (ASK-korpuset) ble utviklet ved Universitetet i Bergen. Hensikten var å skaffe det norske andrespråksmiljøet et solid datamateriale til å bruke i forsknings- og utviklingsarbeid, særlig skulle det være egnet til transferforskning. Tekstene som ble lagt inn, ble hentet fra de to offisielle testene i norsk, *Språkprøven* og *Test i norsk – høyere nivå*. I tillegg til tekstdataene inneholder korpuset flere personopplysninger om dem som har skrevet tekstene, om oppgaveformuleringene testene er et svar på, og opplysninger om ferdighetsnivået tekstene senere er plassert på. Tekstdataene er annotert automatisk ved hjelp av Oslo-Bergen taggeren (OBT), og en feilkoding er gjennomført manuelt. Feilkodingen inneholder et forslag til korreksjon. På grunnlag av denne kodingen er det generert et parallellkorpus som i prinsippet skal være i tråd med normert bokmål. Korpusverktøyet inneholder en rekke funksjoner slik at det er mange søkemuligheter, og resultatene kan vises i flere ulike formater. Med så store datamengder som i tillegg er elektronisk tilgjengelige og søkbare, har ASK åpnet nye dører for den norske andrespråksforskningen. Korpuset kan brukes både til testing av (tidligere) hypoteser, til eksplorative studier og til studier som kan gi en beskrivelse av språkbruk i andrespråkstekster. Det er dette korpuset jeg har brukt i en studie av verbet *gjøre* hos innlærere med fire forskjellige morsmål. Tekstene i ASK blir beskrevet senere i artikkelen, sammen med beskrivelsen av dataene for denne studien¹. Jeg tar utgangspunkt i Vibergs studier av bruken av kjerneverb hos innlærere av svensk, spesielt i bruken verbet *gjøre*, for å se om det samme mønsteret er å finne hos innlærere av norsk når de produserer tekster for å dokumentere norskkunnskapene sine. Dette er altså en beskrivende studie idet den beskriver bruken hos ulike språkgrupper ut fra kategorier etablert av Viberg (2006) og Gilquin og Viberg (2009). Det er også en eksplorativ studie idet den relaterer bruken til innlærernes morsmål og oppnådd nivå i norsk og søker å forklare noen sammenhenger ut fra datasettet i ASK.

Verb i ulike språk

De språkene som er hovedspråk i de europeiske landene, har en åpen verbklasse som består av ca. 10 000 ulike veletablerte verb (Viberg 1992, 2012). Til tross for dette store antallet er det noen verb som er svært frekvente i

hvert av språkene, det vil si at de velges langt oftere enn andre for å beskrive ulike hendelser. De 20 mest frekvente verbene viser seg å dekke rundt 50 % av verbforekomstene i en tekst og omtales ofte som de grunnleggende verbene eller *basisverbene* i et bestemt språk. Viberg har sammenliknet basisverbene i en rekke språk, og funnet at det er stort sammenfall i hvilke verb som er blant de 20 mest frekvente i de forskjellige språkene, men det finnes også forskjeller. Noen av verbene er språkspesifikke, det vil si at de ikke har en motsvarighet i andre språk. Det kan være fordi den grunnleggende betydningen er representert ved ett verb i ett språk (for eksempel *put* i engelsk), og flere verb i et annet (for eksempel *legge* og *sette* i norsk og *lägga*, *sätta* og *ställa* i svensk). Gjennom nærmere studier av 11 ulike europeiske språk har Viberg (1993, 2002, 2012) funnet fram til ni verb som i tillegg til å være blant de mest frekvente også har en felles grunnleggende betydning selv om de ulike semantiske og grammatiske rammene som verbene brukes i, kan variere. Språkene som han har studert ved siden av svensk, er engelsk, tysk, fransk, italiensk, rumensk, spansk, polsk, russisk, finsk og ungarsk², og de verbene som viser seg å være frekvente i alle språkene, er (oversatt til norsk) *gå*, *komme*, *gi*, *ta*, *gjøre*, *si*, *se*, *vite* og *ville* (i betydningen 'ønske'). Seks av verbene³ er blant de 20 vanligste i minst ti av de elleve språkene og er høyt oppe på rangstigen blant de andre også. Disse verbene hører til de mest grunnleggende verbene, i den forstand at de lett erstatter andre verb, de forekommer i mange ulike kombinasjoner og de læres tidlig. Det viser seg at disse verbene også forkommer i flere andre fjernere språk enn dem som Viberg undersøkte, slik som i blant annet kinesisk, arabisk og didinga⁴. Viberg gav disse verbene betegnelsen *nukleära* verb, og i norsk har vi kalt dem *kjerneverb* (Golden 2014). De fordeler seg på et lite antall grunnleggende semantiske felt der de utgjør en semantisk kjerne. Dette var motiveringen for å kalle dem kjerneverb. Verbordforrådet har en utpreget hierarkisk struktur med over- og underbegrep og kjerneverbene har her en sentral posisjon med mange hyponymer, slik som *bevege seg* -> *gå* -> *spasere*, *vandre*, *slentre*.

Selv om verbene er frekvente og har en tilsvarende grunnleggende betydning, kan de syntaktiske rammene så vel som kollokasjonsmønstrene deres, likevel variere. Det finnes altså språkspesifikke trekk blant de samme verbene i ulike språk (Viberg 2002).

I denne studien er målet å finne fram til de norske basisverbene og undersøke hvor frekvente kjerneverbene er, både i to store korpus med skriftlige norske tekster fra aviser og nettet samt i norske tekster skrevet av

voksne innlærere. Spesielt vil jeg undersøke hvor frekvent verbet *gjøre* er i tekster skrevet av innlærere med noen utvalgte S1, og om det er forskjell i bruken av de ulike kategoriene *gjøre* kan inndeles i.

Bruk av kjerneverb blant innlærere

En vanlig antagelse er at innlærere overbruker kjerneverb. Flere undersøkelser viser dette, bl.a. Hasselgren (1994), Källkvist (1998) og Ringbom (1998) som bruker skriftlig materiale og Lennon (1996) og Viberg (1991, 1999, 2001) som bruker muntlig materiale. Dette forklares vanligvis med at kjerneverbene er svært frekvente, det vil si at innlærerne ofte støter på dem, og derfor læres de lettere. I tillegg har de en litt vag eller generell betydning som dekker de mer spesielle betydningene til andre verb (og uttrykk) innenfor det samme semantiske feltet, slik som *gå* for *spasere*, *reise*, *springe* og *se* for *kikke*, *stirre*, *kaste et blikk på*. Siden mange innlærere – særlig på begynnernivået – har et begrenset ordforråd, vil de ty til de mest frekvente verbene i mangel av mer presise verb, og kjerneverbene egner seg oftest bra. Både Källkvist (1998) og Lennon (1996) finner også at en god del av disse verbene blir brukt på en *upassende måte* som Källkvist kaller bruken, eller at de brukes *feil* som Lennon uttrykker det. Hasselgren (1994:237) referer til dem som *lexical teddy bears*, det vil si at de er overbrukt, men bruken er ikke feil. Sinclair (1991:79) hevder derimot at innlærere ser ut til å unngå kjerneverbene, men det er særlig forekomster i verbalfraser og idiomatiske uttrykk han viser til. Mange av kjerneverbene er idiomatiske eller metaforiske, og tolkningen så vel som bruken kan by på problemer. Golden (2005, 2010) viser i en studie av metaforiske uttrykk at nettopp uttrykk som inneholder høyfrekvente verb, er vanskelig å forstå for minoritetslever i ungdomsskolen. Dette gjelder spesielt hvis uttrykket er lite gjennomskiktig eller konteksten gir lite støtte (slik som *se* en sak *fra* ulike vinkler, *komme fram* i lyset), og følgelig blir uttrykkene ikke like lett innlemmet i innlærernes vokabular. Mange av kjerneverbene er i tillegg korte og ofte trykklette i enkelte kombinasjoner i noen språk (slik som *gå*, *ta*, *gi*, *si* i norsk) og derfor ikke alltid lette å oppfatte. Det kan gjøre det vanskelig å huske hvilket av verbene som hører til i et uttrykk, slik som *gå opp*, *ta opp*, *gi opp*, *si opp*. Både Viberg (2006) og Altenberg og Granger (2001) har spesielt studert verbet *gjøre* i skriftlige engelske tekster skrevet av svenske og franske innlærere på universitetsnivå. Dataene er fra ICLE,

et engelsk innlærerkorpus (se Granger 1998) og fra LOCNESS-korpuset, et korpus med tekster skrevet av amerikanske studenter med engelsk S1. Altenberg og Granger fant at innlærerne brukte mindre *make* enn de amerikanske studentene med engelsk som S1 i det de kaller deleksikalisert bruk, dvs. i uttrykk hvor et abstrakt substantiv står som objekt, slik som *make a distinction, make a reform*. Gilquin (2007) gjorde et liknende funn.

At studier kan vise sprikende resultater i bruken av kjerneverb, kan ha ulike årsaker. En forklaring er selve datagrunnlaget. De aller fleste studiene er tverrsnittundersøkelser hvor man ikke kan si noe om selve utviklingen hos innlærerne, men bare anta hvordan den har vært ut fra sammenlikningen av prestasjonene i ulike aldersgrupper. Forskjell i nivået til innlærerne som har blitt studert, kan også påvirke resultatet. Det er forskjell på om en undersøger begynnere eller mer avanserte brukere av andrespråket med et mer utviklet verbvokabular. Dataene som er brukt i studiene, kan også føre til ulike resultat. Hvis det er brukt skriftlige tekster, kan noen oppgaver invitere til mer konkret bruk av verbene enn andre. Et eksempel er oppgaven om organtransplantasjon som ble gitt til den offisielle norsktesten *Test i norsk – Høyere nivå* hvor mange besvarelser finnes i ASK-korpuset. Golden (2011) viser at en stor andel av kjerneverbet *ta* i disse tekstene forekommer i kombinasjon med preposisjoner og adverb (slik som *ta fra/vekk/med/opp/imot/ut/fram*) og et substantiv som betegner et organ (*nyre, hjerte*), slik at tekstene skrevet som besvarelser til denne oppgaven, inneholder en høyere andel *ta* brukt konkret sammenliknet med tekstene som er skrevet til andre oppgaver. Longitudinelle studier av innlærere hvor fokuset nettopp er på utviklingen av verbordforrådet, viser imidlertid overbruk av kjerneverb blant innlærere, særlig i tidlige stadier av tilegnelsen.

Viberg (1991, 1999) har undersøkt verbbruken i flere studier, både hos førskolebarn, småskolebarn, eldre skolebarn og voksne. I en av studiene ser han på utviklingen over en 4 års periode, dvs. fra barnehage til 4.klasse (Viberg 1999, 2001). Analysen hadde et form-basert utgangspunkt idet han undersøkte bruken av flere av verbene, men han kunne også se på meningen eller innholdet som ble uttrykt siden barna fikk se videoklipp og gjenfortalte historier. Viberg fant at til tross for at kjerneverbene hadde høy frekvens hos barna med svensk som morsmål, var de likevel overrepresentert i de tidlige fasene av andrespråklæringen hos barn med svensk som andrespråk. Bruken avtok imidlertid etter hvert som elevene fikk mer tilgang til det svenske språket i skolen. Den samme tendensen har han også funnet hos voksne innlærere.

Basisverb i norsk

I denne studien sammenliknes først de mest frekvente ordene i to store norske korpus, dvs. i bokmålsdelen i *Oslo-korpuset av taggede norske tekster* (se Hagen, Johannessen og Nøklestad 2000 for en nærmere beskrivelse av korpuset) og i *Norwegian Web as Corpus* (se Guevara 2010 for en nærmere beskrivelse av korpuset) for å finne fram til det som kan kalles de norske basisverbene. Begge disse korpusene er store. Bokmålsdelen i *Oslo-korpuset av taggede norske tekster* inneholder omtrent 18,5 millioner graford⁵, og delen som er brukt her, er basert på aviser og ukeblader og inneholder 9,6 millioner graford (kalt BK_AU). *Norwegian Web as Corpus* (NoWaC) er et svært stort nettbasert korpus som dekker ca. 700 million graford⁶. Det består av alle tekstene som forekom på nettsidene med suffikset *.no* i perioden november 2009 til januar 2010 og inneholder følgelig en blanding av sjangrer.

En sammenlikning av de 20 mest frekvente verblemmaene⁷ i disse korpusene viser at de 15 mest frekvente er identiske. Disse verbene er: 'være', 'ha', 'bli', 'kunne', 'få', 'skulle', *ville*, *se*, *si*, *ta*, 'måtte', *gjøre*, *komme*, *gå*, *gi* (kjerneverbene er kursivert), med andre ord er dette hjelpeverb i tillegg til kjerneverb (se tabell A1 i appendiks). Øker vi til de 30 mest frekvente verblemmaene, viser det seg at også 'bruke', 'legge', 'finne', 'tro', 'mene' *vite*, 'vise', 'sette' og 'holde' forekommer i begge korpusene. Dette er derfor et argument for å regne nettopp disse 24 verbene som de norske basisverbene. Alle de ni kjerneverbene⁸ er med her.

Innlærerkorpuset ASK

Det norske innlærerkorpuset ASK er brukt som datagrunnlag i denne undersøkelsen. Dette korpuset består av tekster skrevet av innlærere med ti ulike førstespråk til to forskjellige tester i norsk, *Test i norsk – Høyere nivå* og *Språkprøven i norsk for voksne innvandrere* (heretter omtalt som *Språkprøven*⁹). De ti språkgruppene er: albansk, bosnisk-serbisk-kroatisk, engelsk, nederlandsk, polsk, russisk, somalisk, spansk, tysk og vietnamesisk. *Språkprøven* tilsvare stort sett nivå B1 i *Det felles europeiske rammeverket for språk* (2011) (heretter omtalt som *Rammeverket*) og fra denne testen er det lagt inn 100 tekster fra hver språkgruppe. Testtagerne fikk valget mellom 2–3 oppgaver og skulle skrive rundt 200 ord. *Test i norsk – Høyere nivå*

tilsvarer stort sett nivå B2 og man må tilfredsstille kravene til dette nivået for å starte på høyere studier. Fra denne testen er det lagt inn 100 tekster fra gruppene bosnisk-serbisk-kroatisk, engelsk, nederlandsk, polsk, russisk, spansk, tysk, mens det fra albansk, somalisk og vietnamesisk er langt færre tekster. Instruksjonen var å skrive en tekst på ca. 400 ord og de fikk valget mellom flere oppgaver. I ASK-korpuset finnes det tekster skrevet som svar på 45 forskjellige oppgaveformuleringer fra *Språkprøven* og 82 fra *Test i norsk – Høyere nivå*. En del av tekstene er senere blitt revurdert av erfarne sensorer (Carlsen 2012) for å plassere dem på de ulike nivåene som brukes i *Rammeverket* (se s. 88 for en beskrivelse av nivåene). Dette ble gjort i forbindelse med forskningsprosjektet ASKeladden som nettopp hentet datamaterialet fra ASK-korpuset (Golden og Tenfjord 2015). Re-evalueringen skjedde etter visse prosedyrer, først vurderte 10 sensorer 200 av tekstene, dvs. ca. 15 % av alle tekstene som skulle revurderes. Denne vurderingen la grunnlaget for å bedømme sensorpålitelighet og sensorstrenghet. Interrater-reliabiliteten mellom sensorene var høy, noe som forsvarte at resten av de til sammen 1222 tekstene ble delt i to og vurdert av fem sensorer hver. Det viste seg at flere av tekstene ble vurdert til et annet nivå, noen høyere (som er naturlig siden de to testene bare hadde et minimumskrav), og noen lavere enn det som testen indikerer. Årsaken til forskjellene mellom den opprinnelige vurderingen og den senere revurderingen kan være flere, men både *Språkprøven* og *Test i norsk – Høyere nivå* består av flere oppgaver, selv om nok essayet, som ble revurdert, blir regnet som viktig i vurderingen. Denne nivåplasseringen kan derfor brukes som indikator på innlærernes nivå i norsk.

En rekke opplysninger om innlærerne er knyttet til tekstene i ASK. I tillegg til språkbakgrunn og hvilken test de har gått opp til, ligger det også opplysninger om bl.a. alder, kjønn, antall år i landet, om vedkommende har fått norskundervisning, hva slags norskkurs de har deltatt på og hvor lenge. Egenvurdering av bruk av norsk (både på arbeid og i fritiden) og nivå på engelskkunnskaper finnes også. Tekstene er feilkodet, og denne feilkodingen har generert en korrigert versjon til hver tekst, slik at det finnes et parallellkorpus med rettede tekster. Feilkodingen er utført etter bestemte kriterier bl.a. etter prinsippet om minst mulig forandring (Tenfjord, Hagen og Johansen 2009). At tekstene er feilkodet, bidrar til at man både kan søke etter det som er utelatt, slik som utelatte preposisjoner, og etter leksikalske forvekslinger i tekstene, slik som bruk av et upassende verb. Begge disse trekkene er frekvente i innlærertekster.

Det er også laget et kontrollkorpus av tekster skrevet av personer med norsk som førstespråk med litt ulik bakgrunn. De fikk noen av de samme oppgavene som testtakerne til *Språkprøven* og til *Test i norsk – Høyere nivå* med instruksjoner om å skrive henholdsvis 200 og 400 ord. Disse kan brukes som sammenlikningsgrunnlag i studier.

Kjerneverb i ASK-korpuset

I ASK-korpuset finnes det totalt 127766 verbforekomster fordelt på 55843 verbforekomster i tekstene skrevet til *Språkprøven* (kalt SP-korpuset) og 71923 verbforekomster i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå* (kalt HN-korpuset). De 20 verblemmaene med høyest frekvens dekker 46,9 % av verbforekomstene (48,6 % i SP-korpuset og 46,9 % i HN-korpuset). Det er imidlertid noe forskjell blant de ulike språkgruppene og tabell 1 og 2

Tabell 1: De 20 vanligste verbene i tekstene skrevet av fire språkgrupper i SP-korpuset, kjerneverbene er kursivert og *gjøre* er i tillegg fetet ut.

	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
1	være	være	være	være	være
2	ha	ha	ha	ha	ha
3	kunne	kunne	kunne	kunne	kunne
4	bo	bli	måtte	bo	måtte
5	måtte	få	lære	måtte	bli
6	bli	måtte	bli	gjøre	skulle
7	gjøre	<i>se</i>	få	bli	<i>gå</i>
8	synes	skulle	gjøre	<i>gå</i>	bo
9	<i>ville</i>	synes	skulle	lære	få
10	skulle	gjøre	<i>ville</i>	like	gjøre
11	få	<i>komme</i>	snakke	<i>komme</i>	<i>komme</i>
12	<i>gå</i>	<i>gå</i>	<i>gå</i>	skulle	<i>se</i>
13	<i>ta</i>	bo	<i>komme</i>	synes	<i>ville</i>
14	<i>komme</i>	<i>ta</i>	<i>se</i>	<i>ville</i>	lære
15	bruke	<i>ville</i>	treng	<i>se</i>	synes
16	<i>se</i>	bruke	synes	tenke	like
17	like	<i>si</i>	bruke	<i>ta</i>	<i>si</i>
18	lære	treng	<i>si</i>	få	<i>ta</i>
19	flytte	finnes	tenke	snakke	snakke
20	tro	snakke	tro	<i>si</i>	tro
Antall kjerneverb	6	7	6	7	7
Kjerneverb utenom de 20 mest frekvente (med rang)	vite (rang 21) <i>si</i> (rang 27) <i>gi</i> (rang 30)	vite (rang 29) <i>gi</i> (rang 36)	vite (rang 21) <i>gi</i> (rang 30) <i>ta</i> (rang 31)	<i>gi</i> (rang 31) vite (rang 32)	vite (rang 24) <i>gi</i> (rang 37)

viser forskjellen mellom de fire språkgruppene engelsk, polsk, spansk og tysk.

Sju av kjerneverbene forekommer blant de 20 mest frekvente i tekstene i begge sub-korpusene totalt, nemlig *ville*, *gjøre*, *se*, *ta*, *komme*, *gå* og *si*. Disse verbene står også på topp 20-listene til alle språkgruppene med unntak av *si* som har rang 27 på den engelske SP-listen, *ta* som har rang 31 på den polske SP-listen og *gå* som har rang 27 på den spanske HN-listen. Verbene *gi* og *vite* er ikke blant de 20 mest frekvente for noen av språkgruppene på noen av nivåene, men de forekommer likevel ofte i de ulike språkgruppene, kanskje med unntak av *vite* i tekstene skrevet av de engelske testtakerne (det har rang 50). Ellers har *vite* rang mellom 21 og 32 i SP-korpuset og mellom 24 og 33 i HN-korpuset. *Gi* har rang fra 30 til 36 i de fire språkene i SP-korpuset og fra 22 til 36 i HN-korpuset. Selv om kjerneverbene er blant de mest frekvente verbene i ASK-korpuset, ser vi altså at det er forskjeller

Tabell 2: De 20 vanligste verbene i tekstene skrevet av fire språkgrupper i HN-korpuset, kjerneverbene er kursivert og *gjøre* er i tillegg fetet ut.

	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
1	være	være	være	være	være
2	ha	ha	kunne	ha	ha
3	kunne	kunne	ha	kunne	kunne
4	bli	bli	bli	bli	bli
5	måtte	måtte	måtte	måtte	måtte
6	<i>gjøre</i>	skulle	få	få	få
7	få	<i>ville</i>	<i>ville</i>	<i>ville</i>	<i>ville</i>
8	<i>ville</i>	få	<i>gjøre</i>	<i>gjøre</i>	<i>gjøre</i>
9	skulle	bruke	skulle	skulle	skulle
10	<i>se</i>	<i>ta</i>	<i>se</i>	<i>ta</i>	<i>se</i>
11	lese	<i>komme</i>	<i>gå</i>	<i>komme</i>	<i>ta</i>
12	ta	<i>gjøre</i>	ta	bo	komme
13	bruke	finnes	leve	<i>se</i>	bruke
14	<i>komme</i>	<i>gå</i>	finnes	<i>si</i>	<i>gå</i>
15	<i>gå</i>	<i>se</i>	bruke	synes	<i>si</i>
16	jobbe	bo	finne	bruke	synes
17	synes	<i>si</i>	<i>si</i>	finnes	finnes
18	burde	jobbe	<i>komme</i>	lære	burde
19	finne	synes	burde	tenke	tro
20	<i>si</i>	tro	treng	tro	jobbe
Antall kjerne-verb	7	7	7	6	7
Kjerneverb utenom de 20 mest frekvente (med rang)	gi (24) vite (50)	gi (22) vite (29)	gi (36) vite (24)	gå (22) gi (27) vite (33)	gi (26) vite (35)

både i den interne rekkefølgen på kjerneverbene i de to sub-korpusene (HN og SP) og hos de ulike språkgruppene i begge korpusene.

Det er også forskjell i hvor stor andel de enkelte kjerneverbene utgjør av det totale verbordforrådet. Verbet *gjøre* har for eksempel totalt 181,8 forekomster pr 10 000 verb i tekstene til de fire S1-gruppene til sammen (190,6 i SP og 176,8 i HN) og er det verbet som har høyest forekomst av kjerneverbene med unntak av *ville*¹⁰ (se tabell A2 i appendiks). Verbene *gi* og *vite* er de kjerneverbene som har færrest forekomster, men de har ulik profil. Mens det for *gi* er en forskjell på ca. 25 forekomster pr 10 000 verblemma mellom gruppen med flest og færrest forekomster, er denne forskjellen på nærmere 80 forekomster pr 10 000 verblemma for *vite*. Det er tekstene fra de polske testtagene som skiller seg ut ved å ha ca. 50 % flere forekomster av *vite* enn den gruppen som følger etter. Dette gjelder på begge nivåer.

En nærmere undersøkelse av kjerneverbet *gjøre* i de ulike språkgruppene viser at verbet har ulik forekomst blant de fire språkgruppene, se tabell 3.

Tabell 3: Forekomsten av verbet *gjøre* i tekstene skrevet av de fire S1-gruppene på Språkprøven og Test i norsk – Høyere nivå

	Eng	Tys	Pol	Spa
Tot antall ord	76149	78833	77800	70772
Tot antall <i>gjøre</i>	342	226	259	318
<i>Gjøre</i> pr 100.000 ord totalt	449,1	286,7	332,9	449,3
Tot antall ord SP	26512	29128	28831	25551
<i>Gjøre</i> i SP	Rang 7 antall 118	Rang 10 antall 92	Rang 8 antall 106	Rang 6 antall 124
Pr 100.000 ord i SP	445,1	315,8	367,7	485,3
Tot antall verb i SP	5572	5883	6308	5533
Frekvens <i>gjøre</i> pr 10 000 verb i SP	211,8	156,4	168,0	224,1
Tot antall ord HN	49637	49705	48969	45221
<i>Gjøre</i> i HN	Rang 6, antall 224	Rang 12, antall 134	Rang 8, antall 153	Rang 8, antall 194
Pr 100.000 ord i HN	451,3	269,6	312,4	429,0
Tot antall verb i HN	10465	9807	10237	9658
Frekvens <i>gjøre</i> pr 10 000 verb i HN	214,0	136,6	149,5	200,8

Vi ser at verbet *gjøre* forekommer oftest i tekstene skrevet av de spanske og de engelske innlærerne, og det gjelder for tekstene skrevet til begge testnivåene. Alle gruppene med unntak av den engelske, har flere forekomster av *gjøre* pr 100 000 ord til SP-testen. Oftest forekommer *gjøre* i tekstene skrevet av de spanske innlærerne til SP-testen (485 pr 100 000 ord), og den laveste frekvensen finner vi i tekstene skrevet av de tyske innlærerne til HN-testen (270 pr 100 000 ord). I Gilquin og Vibergs (2009) studie av *do/make*-bruk i engelsk og tilsvarende verb i språkene nederlandsk, tysk, fransk og svensk i fire ulike oversettelseskorpus, finner de at frekvensen av *maken* (nederlandsk), *machen* (tysk), *make* (engelsk) og *göra* (svensk) pr 100 000 ord er relativt lik i disse germanske språkene (fra 204 i nederlandsk til 267 i svensk), mens *faire* i fransk hadde en mye høyere frekvens (410 pr 100 000 ord). Frekvensen av *gjøre* i de tyske tekstene i ASK er følgelig sammenliknbar med frekvensen av *make* og ekvivalenter i de germanske språkene, mens tekstene i de tre andre språkgruppene har høyere frekvens. Frekvensen av *gjøre* i den engelske og den spanske språkgruppen er mer sammenliknbar med frekvensen av *faire* i fransk.

Kjerneverbet *gjøre*

Som tidligere påpekt, er det kjerneverbenes grunnbetydning som er felles i de språkene Viberg har analysert. Men kjerneverbene inngår også i andre semantiske og grammatiske mønstre, og disse mønstrene eller funksjonene kan variere fra et språk til et annet. Her har jeg valgt å studere bruken av ett av kjerneverbene, nemlig *gjøre*. Årsaken til dette valget er flere. Verbet *gjøre* er blant de mest frekvente kjerneverbene i ASK, men det har noe ulik frekvens i tekstene skrevet av de ulike S1-gruppene. Den høyeste forekomsten pr 10 000 verblemma har *gjøre* i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå* av innlærerne med engelsk og spansk som S1 og lavest i tekstene skrevet av innlærere med tysk og polsk som S1 (se tabell A2 i appendiks). Til *Språkprøven* er tekstene skrevet av innlærere med engelsk og spansk som S1 blant dem som har høyest andel av *gjøre* (tekstene skrevet av innlærere med nederlandsk som S1 har også høy andel) og tekstene skrevet av innlærere med tysk som S1 er blant dem med lavest andel av *gjøre* (tekstene skrevet av innlærere med albansk, vietnamesisk og russisk som S1 har også lav andel). Tekstene skrevet av de polske innlærerne er i midtsjiktet. Dessuten er *gjøre* et verb som har én motsvarighet i noen språk,

slik som i finsk, fransk, spansk og svensk (og norsk), mens det har to motsvarigheter i andre, slik som engelsk, tysk og nederlandsk (Gilquin og Viberghs 2009). I tverrspråklige sammenlikninger går dette under betegnelsen *korrespondanse* i det første tilfelle og *splittelse* eller *sammenfall* i det andre (se Berggreen og Tenfjord 1999). I denne sammenlikningen er det særlig sammenfall det er snakk om, både i engelsk og tysk finnes det to former for det norske verbet *gjøre*, *do/make* i engelsk og *tun/machen* i tysk, men det er ikke nødvendigvis likhet mellom engelsk og tysk når vi analyserer de ulike funksjonene verbene forekommer i. *Do/make* er komplementære i engelsk, mens *tun/machen* overlapper i stor grad i tysk (Nehls 1991). Det er imidlertid også snakk om splittelse siden verbet *gjøre* ikke brukes i norsk i alle de funksjonene som regnes som de vanligste, f.eks. brukes verbet *få* i norsk i kausative uttrykk av typen *han fikk meg til å le* der engelsk bruker *make*, spansk bruker *hacer*, mens tysk og polsk velger et annet verb (henholdsvis *bringen* = bringe og *sprawiać* = å være årsak til).

Jeg vil undersøke om det er forskjell i bruken av verbets ulike semantiske og syntaktiske rammer i tekstene skrevet av fire grupper med testtakere, det vil si testtakere med engelsk, polsk, tysk og spansk som S1, og om en eventuell forskjell kan være påvirket av bruken av tilsvarende verb i disse språkene. Siden innlærerne er på forskjellig nivå, og dette nivået ikke nødvendigvis henger sammen med hvilken test de har bestått (se tabell 4 under), har jeg også revurdert inndelingen, slik at det i tillegg til inndelingen av tekstene etter hvilken test innlærerne har tatt, også forekommer en kategorisering av tekstene etter hvilket nivå de ble plassert på av de erfarne sensorene (se over). I denne nye kategoriseringen er det fem kategorier. Opplysningen vi har om nivåplasseringen til de fire innlærergruppene på *Språkprøven* (SP) og på *Test i norsk – Høyere nivå* (HN) så vel som de nye kategoriene, vises i tabell 4.

I *Rammeverket* er språkerfardighetene beskrevet i tre nivåer, A, B og C. Hvert av disse nivåene er igjen delt i to, slik at det totalt er beskrevet seks nivåer for språkerfardigheter, A1 og A2 er begynnernivå, B1 og B2 er mellomnivå og C1 og C2 er avansert nivå. I ASK er tekstene blitt vurdert fra A2-nivå (hvor kandidaten beskrives som «å være underveis») til C1-nivå (hvor de beskrives som «å ha en effektiv språkbruk»), men i tillegg er det brukt mellomnivåene A2/B1, B1/B2 og B2/C1. B1 kalles for et terskelnivå og B2 for et nivå hvor kandidatene har oversikt. Jeg har delt nivåene inn i fem grupper siden det er relativt få tekster som er vurdert til B2/C1 og C1 (altså de to høyeste nivåplasseringene) og A2 og A2/B1 (altså de to laveste

Tabell 4: Nivåplasseringen til de fire innlærergruppene etter revurderingen, fordelt på Test i norsk – Høyere nivå (HN) og Språkprøven (SP)

Nivå	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt	Ny kategorisering
	Antall tekster totalt (HN–SP)	Antall tekster totalt (HN–SP)	Antall tekster totalt (HN–SP)	Antall tekster totalt (HN–SP)	Antall tekster totalt (HN–SP)	Antall tekster
C1	7 (7–0)	5 (5–0)	5 (5–0)	3 (3–0)	20 (20–0)	86
B2/C1	13 (12–1)	23 (22–1)	16 (16–0)	14 (14–0)	66 (64–2)	
B2	69 (64–5)	70 (51–19)	58 (50–8)	47 (47–0)	244 (212–32)	244
B1/B2	30 (15–15)	46 (19–27)	52 (28–24)	37 (30–7)	165 (92–73)	165
B1	61 (2–59)	45 (3–42)	42 (1–41)	60 (6–54)	208 (12–196)	208
A2/B1	18 (0–18)	8 (0–8)	25 (0–25)	36 (0–36)	87 (0–87)	97
A2	2 (0–2)	3 (0–3)	2 (0–2)	3 (0–3)	10 (0–10)	
Antall tekster totalt	200	200	200	200	800	800

nivåplasseringene). De tre andre gruppene er B1, B1/B2 og B2. Ved siden av å se på bruken av *gjøre* på de ulike testene som tekstene var skrevet til, ønsker jeg i tillegg å se om det er forskjell i bruken i de nivåene som tekstene faktisk ble vurdert til.

Bruk av *gjøre* og tilsvarende verb i fire ulike språk og i ASK-korpuset

Gjøre kan – som de andre kjerneverbene – forekomme i en rekke semantiske og syntaktiske konstruksjoner og har mange hyponymer. I kategorisering har jeg i all hovedsak fulgt Gilquin og Viberg (2009) som igjen følger kategoriseringen i Viberg (2006). Terminologien som er brukt, er den som forekommer i Gilquin og Vibergs studie av ulike innlærergruppers bruk av *do* og *make* i engelsk. De setter opp følgende hovedfunksjoner: Proverb (ProV), Support verb (SuppV), Produksjonsverb (Prod), Transformasjonsverb (Trans), Kausativt verb med verbuttfylling (KausV) og Kausativt verb med adjektiv (KausAdj). I tillegg kommer de mer språkspesifikke kategoriene som finnes i svensk (og norsk), dvs. Kausativt verb med nominalt ledd (KausS) og verbet brukt som plassholder (Plass). Gilquin og Viberg (2009) sammenlikner bruken av engelsk *make/do* med tilsvarende verb i språkene svensk, tysk, nederlandsk og fransk. De har basert studiene på fire ulike oversettelseskorporer, mest skjønnlitteratur, men også noe sakprosa. Under følger deres engelske eksempler med norske oversettelser.

Hovedfunksjoner	Eksempler
1. Proverb (ProV)	a) What did they <i>do</i> ''? b) He left and she <i>did</i> too. a) Hva <i>gjorde</i> de? b) Han dro og hun <i>gjorde</i> det samme.
2. Support verb (SuppV)	I can't <i>make</i> a decision just yet. Jeg kan ikke <u>bestemme</u> meg ennå. Jeg kan ikke <u>ta</u> en bestemmelse ennå.
3. Produksjon (Prod)	She <i>made</i> her own wedding dress. Hun <u>sydde/laget</u> sin egen bryllupskjole.
4. Transformasjon (Trans)	It was this movie which <i>made</i> him a star. Det var denne filmen som <i>gjorde</i> ham til stjerne.
5. Kausativ med verb (KausV)	I like him because he <i>makes</i> me laugh. Jeg liker ham for han <u>får</u> meg til å le.
6. Kausativ med adjektiv (KausAdj)	What <i>makes</i> you so happy? Hva er det som <i>gjør</i> deg så glad?
7. Kausativ med nominal (KausS)	And they lack the feeling of longing that <i>makes</i> people move. Og de mangler den følelsen av lengsel som <i>gjør</i> at folk flytter.
8. Plassholder (Plass)	They had to do something while they waited, and all twelve of them <u>were waiting</u> [...] Noe måtte de ta seg til mens de ventet, og ventet <i>gjorde</i> de alle tolv [...]

Som vi ser, brukes *gjøre* i norsk i de fleste eksemplene som er brukt her. Et unntak er uttrykket nevnt under SuppV, hvor det brukes et annet verb (*ta*) til å uttrykke denne handlingen (som er uttrykt i substantivet). Men i flere andre uttrykk i SuppV-kategorien brukes *gjøre* (se under). I funksjonen kalt KausV, dvs. når noe/noen er årsaken til en forandring hos en annen/noe annet, og denne forandringen uttrykkes med et verb, brukes derimot verbet *få* på norsk (og svensk).

I det følgende gis en nærmere beskrivelse av kategoriseringen jeg har foretatt med eksempler fra eget materiale. Informasjonen om bruken av *gjøre*-ekvivalentene i de fire språkene engelsk, tysk, polsk og spansk har jeg fått ved at språkforskere med disse morsmålene¹² har oversatt en rekke av de samme eksemplene fra materialet, og spesielt opplyst om en *gjøre*-ekvivalent kan brukes. Noen av disse setningene er brukt under som eksempler på de ulike kategoriene. I noen av eksemplene kan det være mulig med flere verb i tillegg til det som tilsvarer *gjøre*, selv om dette ikke er nevnt spesielt.

1. Proverb

Proverb beskriver tilfellene hvor *gjøre* enten refererer til en uspesifisert handling slik som presentert i eksempelet fra Gilquin og Viberg (2009) i 1) ovenfor og følgende setninger forekommer i ASK-materiale 1a) «Hva *gjorde* de?» eller når det viser til en handling eller hendelse som allerede er nevnt slik som i 1b) Vi feirer 14. mai, det *gjør* jeg fortsatt her i Norge (*gjør* viser til feiringen av 14. mai). De tilsvarende uttrykkene i engelsk, spansk, tysk eller polsk er:

a)	Engelsk:	What did they <i>do</i> ?
	Spansk:	¿Qué <i>hicieron</i> (ellos)?
	Tysk:	Was haben sie <i>getan</i> ?
	Polsk:	Co <i>zrobili</i> ? =Hva <i>gjorde</i> (3.p. pl. pret. M)?
b)	Engelsk:	We celebrate May 14th, and I do this in Norway as well.
	Spansk:	Celebramos el 14 de mayo, y yo también lo hago en Noruega.
	Tysk:	Wir feiern den 14. Mai, und das mache/tue ich auch weiterhin in Norwegen.
	Polsk:	Świętujemy 14-go Maja, i w Norwegii też to robie = Feirer (1.p. sg. pres.) 14. mai og i Norge samme dette <i>gjøre</i> (1.p. sg. pres.).

I en del uttrykk i ASK-materialet som hører til ProV, angis hensikten med handlingen. Dette gjøres oftest med *for å*, noen ganger med *for at*, og i begge tilfeller pekes det fram mot en annen handling eller et resultat, slik som i eksempelet «Mange *gjør* ingenting for å komme tilbake til arbeidslivet», «De har *gjort* mye for å bevisstgjøre befolkningen». En annen frekvent konstruksjon inneholder det ubestemte pronomenet *noe* (oftest med

en nærmere beskrivelse) som objekt. «De kan *gjøre* noe de senere angrer på», «Du bør *gjøre* noe med problemet». Konstruksjonen «å ha noe med å *gjøre*» slik som «dette har noe med vennskap å *gjøre*» forekommer også en del ganger.

Tabell 5: Bruk av Proverb blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall <i>gjøre</i> totalt	302	225	258	296	1082
Antall verb i de to testene SP og HN	SP=5572 HN=10465	SP=5883 HN=9807	SP=6308 HN=10237	SP=5533 HN=9658	SP=23296 HN=40167
Antall ProV totalt	217	125	193	192	727
Antall tekster ^a med ProV	109	81	113	104	407
Antall ProV pr tekst min-maks	0-13	0-6	0-7	0-8	0-13
Antall ProV i de to testene SP og HN	SP=62 HN=155	SP=61 HN=64	SP=87 HN=106	SP=71 HN=121	SP=281 HN=446
ProV pr 10000 verb	Tot=135,3	Tot=79,7	Tot=116,7	Tot=126,4	Tot=114,6
ProV pr 10 000 verb, inndelt etter testtype	SP=111,3 HN=148,1	SP=103,7 HN=65,3	SP=137,9 HN=103,5	SP=128,3 HN=125,3	SP=120,6 HN=111,0
ProV <i>gjøre</i> brukt feil ^b	*1S				*1SP
Brukt feilaktig annet verb i stedet for <i>gjøre</i>	*2SP *1HN				*2SP *1HN

- Siden hver testtaker har skrevet en tekst hver, er antall tekster det samme som antall innlærere som har presentert seg for testen, 200 til sammen (100 til hvert testtype).
- Dette viser til eksempler hvor enten syntaksen blir påvirket eller at *gjøre* brukes uidiomatisk.

Kommentar Proverb:

I engelsk, spansk og tysk brukes *gjøre*-verbet både for uspesifiserte handlinger og når det refererer til noe som allerede er nevnt. Når det ikke er et menneske som er den handlende, brukes det i polsk helst et annet verb, *sprawiać* (som vil si 'å være årsak til/forårsake' eller 'å skape').

Selv om det totalt er ganske mange forekomster av *gjøre* som ProV i alle gruppene, er det omtrent bare halvparten av alle innlærerne som bruker *gjøre* i denne funksjonen. Av 200 innlærere i alle språkgruppene er det følgende antall i de ulike gruppene: polsk 113, engelsk 109, spansk 104 og tysk 81 og disse har mellom 1 til 13 forekomster, de fleste kun 1 eller 2. Med andre ord er det mange tekster med 0 forekomster og vanlige statistiske analyser gir derfor liten mening. Men vi merker oss at det er flest forekomster i den engelske gruppen (særlig i tekstene skrevet til *Test i norsk* –

Høyere nivå) og minst i den tyske gruppen (særlig i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå*) når vi ser på frekvensen pr 10.000 verb. Både den polske og den spanske gruppen bruker *gjøre* som ProV oftere i tekstene skrevet til *Språkprøven*, slik den tyske gruppen gjør, men forskjellen mellom testnivåene er liten i den spanske gruppen. Når *gjøre* refererer til noe som allerede er nevnt, kalt type b) over, er det i tekstene nesten alltid et menneske som handler. Dette gjelder for alle språkgruppene.

2. Supportverb

Supportverb brukes sammen med et substantiv for å beskrive en type handling som i mange tilfeller – men ikke alltid – også kan beskrives gjennom et verb i samme ordfamilie (se eksempelet fra Gilquin og Viberg 2009 over). Konstruksjonen er NP+V+N_{abstrakt}, dvs et abstrakt nominal står i objektposisjon og typen aktivitet som verbet *gjøre* viser til, er spesifisert i dette nominalet. Det er subjektet som utfører aktiviteten. Noen ganger brukes andre supportverb i norsk der en på andre språk bruker et *gjøre*-verb, slik som i det engelske uttrykket *make a decision* som i norsk uttrykkes som *ta en beslutning*. Altenberg og Granger (2001) kaller *gjøre* i slike konstruksjoner for et avleksikalisert verb og Gilquin (2007) for «light verb constructions». Blant konstruksjonene med supportverb og tilhørende substantiv i ASK-korpuset fins det flere vanlige kollokasjoner, slik som *å gjøre inntrykk*, *gjøre feil*, *gjøre karriere*, *gjøre husarbeid*.

Norsk (fra ASK)

- De siste 30 årene har de *gjort* mange forsøk på å sette i gang ulike tiltak. (De siste 30 årene har de forsøkt mange ganger å sette i gang ulike tiltak).
- Mange komikere *gjør* imitasjoner. (Mange komikere imiterer).

Engelsk:

- The last 30 years they have *made* many attempts to initiate various measures. (The last 30 years they have attempted to initiate various measures).
- Many comedians *do* imitations. (Many comedians imitate).

Spansk:

- En los últimos 30 años (ellos) han *hecho* muchos intentos de poner en

marcha varias medidas. (Los últimos 30 años han intentado poner en marcha varias medidas).

- Muchos comediantes *hacen* imitaciones. (Muchos comediantes imitan).

Tysk:

- In den letzten 30 Jahren machten sie viele Versuche, verschiedene Maßnahmen zu initiieren.
- Viele Kabarettisten imitieren (ikke *machen*).
Men machen brukes både i *gjøre bråk* (*machen* Krach) og *gjøre erfaringer* (*machen* Erfahrungen)

Polsk:

- W ciągu ostatnich 30 lat podjęto wiele prób wprowadzenia różnych środków (podjęto = *påta seg*). = I løpet av siste 30 år påtatt seg (ikke personmarkert) mange forsøk å introdusere ulike tiltak (W ciągu ostatnich 30 lat wielokrotnie próbowano wprowadzić różne środki)
- Wielu komików *robi* imitacje. = Mange komikere *gjør* (3. p. pl. pres.) imitasjoner. (Wielu komików imituje).

Tabell 6: Bruk av Supportverb blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall <i>gjøre</i> totalt	302	225	258	296	1082
Antall verb i de to testene SP og HN	SP=5572 HN=10465	SP=5883 HN=9807	SP=6308 HN=10237	SP=5533 HN=9658	SP=23296 HN=40167
Antall SuppV totalt	22	28	20	34	104
Antall tekster med SuppV	16	21	17	21	75
Antall SuppV pr tekst min-maks	0-3	0-6	0-2	0-6	0-6
Antall SuppV i de to testtypene SP og HN	SP=2 HN=20	SP=10 HN=18	SP=8 HN=12	SP=13 HN=21	SP=33 HN=71
SuppV pr 10 000 verb	17,8	12,7	12,1	22,4	16,4
SuppV pr 10 000 verb, inndelt etter testtype	SP=3,6 HN=19,1	SP=17,0 HN=18,4	SP=12,7 HN=11,7	SP=23,5 HN=21,7	SP=14,2 HN=17,7
SuppV- <i>gjøre</i> brukt feil		*6SP *2HN	*4SP *2HN	*3HN	*10SP *11HN
Brukt feilaktig annet verb i stedet for <i>gjøre</i>	*3HN	*6SP	*3SP *1HN		*12SP *1HN

Kommentar Supportverb:

I alle språkene finnes det uttrykk med et *gjøre*-verb sammen med et abstrakt substantiv hvor handlingen uttrykkes i substantivet, men det varierer hvilke

substantiv som brukes sammen med *gjøre*. I en del tilfeller brukes ulike verb i ulike språk, slik som *ta en beslutning* i norsk og *make a decision* i engelsk. Det er ikke mange av innlærerne som bruker *gjøre* i en slik konstruksjon i norsk, bare mellom 16 og 21 av de 200 testtakerne i hver språkgruppe. Det er heller ikke ofte konstruksjonen blir brukt i de tekstene den forekommer i, mellom 1 og 6 ganger. Hos den engelske gruppen som skriver til *Språkprøven*, er denne konstruksjonen så å si fraværende. Til sammen er *gjøre* mer brukt i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå*, men både de polske og de spanske har svak overvekt av konstruksjonen i SP-tekstene.

Blant SuppV-konstruksjonene finner vi noen vanlige kollokasjoner, selv om det kan være variasjon i formen. *Gjøre* forekommer oftest sammen med substantivet *jobb*, i ulike former og med ulik syntaks (eks. *gjøre en bedre/bra/god jobb*, *gjøre all jobben*, *gjøre jobben skikkelig*), denne kombinasjonen forekommer 16 ganger. Andre kombinasjoner er *gjøre inntrykk* (9 ganger), *gjøre oppgave* (7 ganger), *gjøre karriere* (5 ganger), *gjøre forandring* (5 ganger), *gjøre feil* (5 ganger). Ingen av disse uttrykkene forekommer som faste syntaktiske kollokasjoner, det er variasjon i formen og noen inneholder morfologiske feil (*gjøre en god arbeid*, *gjøre yrke karieren*). Det finnes også noen feil hvor *gjøre* brukes i forbindelse med et substantiv hvor det er uvanlig i norsk (i hvert fall i skriftlig), for eksempel **gjøre bråk* hos noen tyske innlærere, eller at et annet verb brukes i stedet for *gjøre*, slik som **ha* en innsats hos polske innlærere, disse er merket med * i tabellen.

3. Produksjon

I kategorien Produksjon beskriver *gjøre*- verbet at et objekt er blitt til, dvs. at noe er produsert eller skapt. Denne konstruksjonen er lite brukt på norsk og da helst i muntlig. Verbet *lage* er det generelle verbet i norsk, og mer spesifikke verb (som *sy*, *bygge*) brukes vel så ofte.

Norsk

- Har du *gjort* (?) den kjolen selv? Har du *laget/sydd* den kjolen selv?

Engelsk:

- Have you *made/sewn* this dress yourself?

Spansk:

- Has *hecho/cosido* este vestido tú mismo/misma?

Tysk:

- Hast du dieses Kleid selbst *gemacht*?

Polsk:

- Czy *uszyłaś* tę sukienkę sama? / Czy sama *zrobiłaś* tę sukienkę? = Om sydde (2.p. sg. F. pret.) denne kjolen selv?/ Om selv gjorde (2.p. sg. F. pret.) denne kjolen? (*uszyć*=’sy’, *zrobić*=’gjøre’).

Tabell 7: Bruk av Prodverb blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Prod	0	*1SP	0	*1SP	*2SP

Kommentar Produksjon:

I norsk velges enten *lage* eller et mer handlingstungt verb. I de andre språkene brukes både *gjøre*-verb og et mer spesifikt verb parallelt. Det er bare to eksempler på denne typen i tekstene: *I fjor gjorde jeg en julekribbe i hjemme min* (spansk) og *det [mobiltelefonen] gjør en bilder, det har en liten kamera inne* (tysk). Begge forkommer i tekster til *Språkprøven* og uttrykkene svarer ikke til den norske bruksmåten.

3. Transformasjon

Kategorien Transformasjon likner på kategorien Produksjon, men her er resultatet mer abstrakt. Det er ikke en ny gjenstand eller entitet som blir skapt, men heller en entitet som endres. Det som blir forandret, blir enten medlem av en ny kategori (som i engelsk) eller det legges til et attributt som viser hva det forandres til (som i norsk). Et nominal ledd på objektplassen viser i norsk til det som forandres (utgangsentiteten) og resultatet (den nye kategorien) blir uttrykt i en preposisjonsfrase med preposisjonen *til*: (NP_NP + til NP). Samme funksjon finnes i svensk, men der brukes preposisjonen sjelden.

Norsk:

- Mobiltelefonen kan *gjøre* oss til slave.
- Oljen har *gjort* Norge til et av verdens rikeste land.

Engelsk:

- The cell phone can *make* us slaves.
- Oil has *made* Norway one of the richest countries in the world.

Spansk:

- El teléfono móvil puede *hacernos/convertirnos* en esclavos.
- El petróleo ha *hecho* de Noruega uno de los países más ricos del mundo.

Tysk:

- Das Handy kann uns zum Sklaven *machen*.
- Erdöl hat Norwegen zu einem der reichsten Länder *gemacht*.

Polsk:

- Telefon komórkowy może *zrobić* z nas niewolnika
= Mobiltelefoner kan gjøre (inf) av oss slave.
- Ropa naftowa *uczyniła* Norwegię jednym z najbogatszych krajów świata. = Olje gjorde (3. p. sg. F) til Norge ett av rikeste landene verden (*uczyniła* = *gjort* til)

Tabell 8: Bruk av Trans blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall verb i de to testene SP og HN	SP=5572 HN=10465	SP=5883 HN=9807	SP=6308 HN=10237	SP=5533, HN=9658	SP=23296 HN=40167
Trans totalt	4	5	4	5	18
Antall tekster med Trans	4	5	4	5	18
Antall Trans pr tekst min-maks	0-1	0-1	0-1	0-1	0-1
Trans i de to testtypene SP og HN	SP=0 HN=4	SP=0 HN=5	SP=0 HN=4	SP=0 HN=5	SP=0 HN=18
Trans pr 10000 verb	2,5	3,2	2,4	3,3	2,8
Trans pr 10000 verb, inndelt etter testtype	SP=0 HN=3,8	SP=0 HN=5,1	SP=0 HN=3,9	SP=0 HN=5,2	SP=0 HN=4,5
Trans brukt feil				*1HN	*1HN
Brukt feilaktig annet verb i stedet for <i>gjøre</i>	*1SP				*1SP

Kommentar Transformasjon:

Denne konstruksjonen finnes i alle språkene, men den forekommer kun i

18 tekster (av 800) hos de fire språkgruppene og i hvert tilfelle bare én gang i hver tekst. Den er fraværende i tekstene skrevet til *Språkprøven*.

4. Kausativ med verb

Dette er en konstruksjon som uttrykker at noe/noen forårsaker en forandring (en endret handling) hos noe/noen. Den som forårsaker endringen, står som subjekt og den endrede handlingen uttrykkes gjennom et verb (eventuelt et verb pluss verbaltillegg), altså NP_NP VP_{infinitiv}. Denne konstruksjonen finnes i mange språk, bl.a. i engelsk og spansk hvor den er frekvent. I polsk brukes helst et annet verb, *sprawiać* (som vil si 'å være årsak til/forårsake eller 'skape') og i tysk *bringen* (dvs 'bringe'). I norsk (og svensk) brukes verbet *få* med resultatet uttrykt med preposisjonen *til*, altså NP *fikk* NP *til* VP_{infinitiv}.

Norsk

- Han får meg til le.
- Jeg vet ikke hva som fikk meg til å ta opp boka og begynne å lese igjen.

Engelsk:

- He *makes* me laugh.
- I don't know what *made* me open the book and start reading again.

Spansk:

- Él me *hace* reír.
- No sé qué me *hizo* abrir el libro y comenzar a leer de nuevo.

Tysk:

- Er bringt mich zum Lachen.
- Ich weiß nicht, was mich dazu gebracht hat, das Buch zu öffnen und wieder zu lesen.

Polsk:

- On sprawia, że się śmieję. = Han forårsaker (3.p. sg. M) at ler (1.per. ent). (*sprawiać* = å være årsak til/forårsake).
- Nie wiem co sprawito, że otworzyłam tę książkę i zaczęłam ponownie czytać = Ikke vet (1.p. sg) hva forårsaket at åpnet (1.p.sg.) denne boka og begynte (1.p. sg.) igjen lese (*sprawiać* = å være årsak til).

Tabell 9: Bruk av KausV og tilsvarende uttrykk med *få* blant grupper med ulike S1 : tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Kaus V	*1 HN	0	0	0	*1HN
<i>Fikk</i> totalt	7	3	0	0	10
<i>fikk</i>	SP=1 HN=6	SP=0 HN=3			SP=1 HN=9

Kommentar Kausativ med verb:

Denne konstruksjonen brukes ikke på norsk, og det er bare et eksempel hvor den er forsøkt brukt i en tekst: *Jeg vet ikke hva det var som gjorde meg til å ta opp boka og begynne å lese igjen* (eng). I norsk brukes verbet *få* i slike uttrykk. En gjennomgang av forekomsten av *få* med objekt og preposisjonen *til*, (altså konstruksjonen NP *fikk* NP *til* VP_{infinitiv}), viser at denne konstruksjonen forekommer kun ti ganger og ni av dem forekommer i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå*. Den forekommer ikke i tekstene skrevet av de polske og spanske teksttakerne.

5. Kausativ med adjektiv

I denne konstruksjonen fungerer *gjøre*-verbet som kausativ ved at det tildeler en egenskap til verbets objekt i følgende syntaktiske ramme: NP_{subj}-NP_{objekt} + adj. Verbet *gjøre* pluss adjektivet kan også erstattes av et verb med tilsvarende innhold, slik som «å gjøre problemstillingen enklere» = «forenkle problemstillingen». En av oppgavene til SP lød: «Hva *gjør* et sted trivelig å bo på»¹³ som på de ulike språkene uttrykkes slik:

Engelsk: What *makes* a place nice to live in?

Spansk: ¿Qué *hace a/de* un lugar un sitio bonito para vivir?

Tysk: Was *macht* einen Ort gut zum Leben?

Polsk: Co *sprawia*, że w danym miejscu dobrze się mieszka?

=Hva forårsaker (3.p. sg.) at et sted lever godt (ikke-personbøying)

Andre forekomster av KausAdj er¹⁴:

Norsk:

- Tekniske hjelpemidler *gjør* livet lettere for mennesker.
- Det er mange ting som *gjør* oss lykkelige.

Engelsk:

- Technical aids/tools *make* life easier for people.
- There are many things that *make* us happy.

Spansk:

- Los medios/herramientas técnicas *hacen* la vida más fácil a la gente.
- Hay muchas cosas que nos *hacen* felices.

Tysk:

- Technische Hilfsmittel *machen* das Leben für die Menschen einfacher.
- Es gibt viele Dinge, die uns glücklich *machen*.

Polsk:

- Narzędzia techniczne *czynią* życie łatwiejszym. = Tekniske hjelpemidler gjør (3.p. pl) liv enklere. (*Czynić* = ‘gjøre’).
- Jest wiele rzeczy, które *sprawiają*, że jesteśmy szczęśliwi. = Er (3.p. sg) som forårsaker at er (1.p. pl) lykkelige. (*sprawiać* = ‘å være årsak til/forårsake’).

Tabell 10: Bruk av KausAdj blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til Språkprøven (SP) og Test i norsk – Høyere nivå (HN).

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall verb i de to testene SP og HN	SP=5572 HN=10465	SP=5883 HN=9807	SP=6308 HN=10237	SP=5533 HN=9658	SP=23296 HN=40167
Antall <i>gjøre</i> totalt	302	225	258	296	1082
KausAdj totalt	42	54	27	41	164
Antall tekster med KausAdj	29	43	20	31	123
Antall KausAdj pr tekst min-maks	0-4	0-4	0-3	0-2	0-4
KausAdj i de to testene SP og HN	SP=11 HN=31	SP=19 HN=35	SP=10 HN=17	SP=13 HN=28	SP=53 HN=111
KausAdj pr 10000 verb	26,2	34,4	16,3	27,0	25,8
KausAdj pr 10 000 verb, inndelt etter testtype	SP=19,7 HN=29,6	SP=32,3 HN=35,7	SP=15,9 HN=16,6	SP=23,5 HN=29,0	SP=22,8 HN=27,6
KausAdj brukt feil	*3 SP *4HN	*1 HN	*1SP *1HN	*2SP	*6SP *6HN

Kommentar Kausativ med adjektiv:

I alle språkene brukes et *gjøre*-verb i denne kausative funksjonen, men i

polsk brukes også et annet verb avhengig av konstruksjonen. Alle språkgruppene bruker *gjøre* med denne funksjonen på norsk, og oftest de tyske testtakerne. Men den finnes bare hos litt over en åttendedel av innlærerne i gruppene engelsk og spansk (hos henholdsvis 34 og 31 testtakere) og i den polske gruppen enda sjeldnere (hos 24). I den tyske gruppen brukes den av noen flere, nærmere en fjerdedel (i 43 tekster). Den brukes imidlertid maksimum 4 ganger i en tekst, oftest bare 1. Langt de fleste tekstene har altså ingen forekomster. I alle de fire språkgruppene forekommer den oftest i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå*.

6. Kausativ med substantiv

Dette er en konstruksjon som uttrykker at noe/noen forårsaker en forandring hos noe/noen. Den/det som forårsaker forandringen, står som subjekt. Forandringen uttrykkes i en setning, ofte innledet med *at*, altså i følgende ramme: NP_{at} NP_{setning}, men også andre setningsformende nominaliseringer inkluderes. Setningen står som objekt.

Norsk

- Det er flere faktorer som *gjør at* gjennomsnittsverken øker.
- Dette *gjør at* flere unge har råd til å eie bil.

Engelsk:

- There are several factors that *make* the average weight increase.
- This enables more young people to own a car.

Spansk:

- Hay varios factores que *hacen que* el peso medio aumente.
- Esto *hace posible/posibilita* que más gente joven tenga coche propio.

Tysk:

- Es gibt verschiedene Faktoren, die das Durchschnittsgewicht erhöhen (erhöhen= ‘forhøyer’, kausativt verb).
- Dadurch können mehr junge Leute ein Auto haben.

Men i setningen: Kanskje arbeidsgiverne kan *gjøre* det slik at en arbeidstaker får lært mer, kan *machen* brukes i uformelle situasjoner: Vielleicht können Arbeitsgeber das so *machen*, dass ein Arbeitnehmer mehr lernt.

Polsk:

- Jest wiele czynników, które przyczyniają się do wzrostu przeciętnej wagi. = Er (3. p. sg.) mange faktorer som bidrar (3. p. pl.) til øking av gjennomsnittsvekten. (Przyczyniać = ‘bidra’).
- To *sprawia*, że większa liczba młodych ludzi może sobie pozwolić na samochód. = Dette forårsaker (3.p. pl) at større antall unge folk ... (*sprawiać* = ‘være årsak til/forårsake’).

Tabell 11: Bruk av KausS blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven* (SP) og *Test i norsk – Høyere nivå* (HN).

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall verb i de to testene SP og HN	SP=5572 HN=10465	SP=5883 HN=9807	SP=6308 HN=10237	SP=5533, HN=9658	SP=23296 HN=40167
Antall <i>gjøre</i> totalt	302	225	258	296	1082
KausS totalt	16	11	15	23	65
Antall tekster med KausS	12	9	12	19	52
Antall KausS pr tekst min-maks	0-5	0-3	0-2	0-4	0-5
KausS i de to testene SP og HN	SP=3 HN=13	SP=2 HN=9	SP=2 HN=13	SP=5 HN=18	SP=12 HN=53
KausS pr 10000 verb	10,0	7,0	9,1	15,1	10,2
KausS pr 100000 ord, inndelt etter testtype	SP=5,4 HN=12,4	SP=3,4 HN=9,2	SP=3,2 HN=12,7	SP=9,0 HN=18,6	SP=5,2 HN=13,2
KausS brukt feil	*1SP	*1 HN		*1SP *1HN	*2SP *2HN

Kommentar Kausativ med substantiv:

Denne konstruksjonen ser ut til å forekomme i flere uttrykk på engelsk og spansk enn i tysk og polsk, hvor det er mer variasjon i hvilket verb som brukes. Imidlertid er den sjelden brukt av innlærerne når de skriver norsk, det er bare i 52 av 800 tekster den forekommer. De spanske innlærerne bruker den noe mer enn de andre språkgruppene. Hos alle språkgruppene forekommer konstruksjonen oftere i tekstene skrevet til *Test i norsk – Høyere nivå*.

Oppsummering: hovedfunksjoner i ulike europeiske språk

Hovedfunksjonene til *gjøre* kan karakteriseres ved følgende syntaktiske rammer der de i stort sett er uttrykt ved verbene *do/make* i engelsk, *tun/machen* i tysk, *(z)robić* i polsk og *hacer* i spansk.

Hoved-funksjoner	Syntaktisk ramme	Eng	Tys	Pol	Spa	Nor/Sve
Proverb		DO	TUN/MACHEN	(Z)ROBIĆ	HACER	GJØRE
Supportverb	NP_NP _{abstract}	MAKE/DO	TUN	(Z)ROBIĆ	HACER	GJØRE
Produksjon	NP_NP (of-NP)	MAKE(turn)	MACHEN	(Z)ROBIĆ	HACER	GJØRE
Trans-formasjon	NP_NP NP	MAKE	MACHEN	(Z)ROBIĆ (U)CZYNIĆ ¹⁵	HACER	GJØRE
Kausativ VP	NP_NP VP _{infinitive}	MAKE	MACHEN	-	HACER	-
Kausativ Adj	NP_NP ADJ	MAKE	MACHEN	(U)CZYNIĆ	HACER	GJØRE
Kausativ S	NP_at NPsetning	MAKE	(MACHEN)?	-	HACER	GJØRE

I tillegg til disse hovedfunksjonene nevner Gilquin og Viberg (2009) en språkspesifikk type Plassholder (Plass) som forekommer bl.a. i svensk (og norsk). Denne typen regnes altså ikke blant hovedfunksjonene. Den brukes når et verb topikaliseres og verbet *gjøre* står følgelig som plassholder på verbplassen. Både i svensk og norsk kan et finitt verb topikaliseres. I tysk er det også mulig med verbtopykaliseringer, men bare ved infinitte verb. Konstruksjonen forkommer sjelden i vanlig sakprosa.

Tabell 12: Bruk av Plass blant grupper med ulike S1 i tekster skrevet til *Språkprøven (SP)* og *Test i norsk – Høyere nivå (HN)*.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Totalt
Plass		HN=1			HN=1

Kommentar Plassholder: Det er bare ett eksempel på denne konstruksjonen og det er i en tekst skrevet av en tysk innlærer til *Test i norsk – Høyere nivå*.

Oppsummering: forekomster av *gjøre* i ulike funksjoner i ASK-korpuset

Inndelingen av verbet *gjøre* i de ulike funksjonene Proverb (ProV), Supportverb (SuppV), Produksjonsverb (Prod), Transformasjonsverb (Trans), Kausativt verb med verbutfylling (KausV), Kausativt verb med adjektiv (KausAdj), Kausativt verb med nominalt ledd (KausS) og Plassholder (Plass) slik de defineres av Gilquin og Vibergs (2009), viser at funk-

sjonene har ulik bruksfrekvens og at det er forskjell mellom de fire innlærergруппene som har skrevet tekstene. Det ser også ut til å være noe forskjell mellom de fire språkene i hvor vanlige ekvivalentene av verbet *gjøre* er, når oversettelsene av setninger fra ASK-korpuset til engelsk, tysk, polsk og spansk sammenliknes. Bakgrunnen for å undersøke bruken av *gjøre* hos innlærere med nettopp disse fire språkene, var observasjonen av den ulike bruksfrekvensen i tekstene skrevet av disse gruppene i ASK-korpuset. De spanske og de engelske testtakerne hadde en høyere frekvens av verbet *gjøre* enn de polske og de tyske testtakerne.

En inndeling av bruken i de nevnte kategoriene viser at *gjøre* først og fremst forekommer i kategorien ProV. Det vil si at *gjøre* enten har en uspesifisert betydning, slik som i eksempelsetningen 1a) *Hva gjorde de?* eller det viser tilbake på en tidligere nevnt handling, slik som i 1b) *Vi feirer 14 mai, det gjør jeg fortsatt her i Norge*. Andre eksempler på a) er: *Folk trenger noe å gjøre med fritida sin* (eng¹⁶) og på b) er: *Hun gjør det* (pol), hvor *gjør det* viser til *lytter [på] meg* som står i setningen foran. Favoriseringen av denne kategorien gjelder for alle de fire språkgruppene og denne kategorien utgjør 74,8 % av alle *gjøre*-forekomstene hos de polske, 71,9 % hos de engelske, 64,9 % hos de spanske, og 55,6 % hos de tyske testtakerne (se tabell A4 i appendiks). Det er altså en noe ulik fordeling blant språkgruppene og det viser først og fremst at de andre funksjonene *gjøre* kan ha, ikke er frekvente i gruppene med høyest andel ProV. Når det gjelder frekvensen av ProV pr 10.000 verb, som sier noe om valget av verbet *gjøre* sett i forhold til andre verb, skiller de engelske og de spanske testtakerne seg ut gjennom å ha høyere frekvens av *gjøre* med denne funksjonen i tekstene sine enn de polske og tyske testtakerne: frekvensen er 135,3 pr 10.000 verb for de engelske og 126,4 for de spanske testtakerne, mens den er 116,7 for de polske og kun 79,7 for de tyske testtakerne. Konstruksjonen finnes i alle de fire språkene. Men selv om ProV-kategorien er den kategorien innlærergруппene bruker mest, finner vi eksempler på den i bare rundt halvparten av alle tekstene (se over). I 393 av de 800 tekstene er det ingen slike forekomster. Med andre ord er det altså kun 50 % av innlærerne fra disse fire språkgruppene som bruker denne konstruksjonen, dette til tross for at det er den vanligste av *gjøre*-konstruksjonene. Den andre halvparten bruker den ikke. Dette gjør det vanskelig å kjøre vanlige statistiske beregninger.

Den funksjonen av *gjøre* som brukes nest hyppigst i ASK-materialet, er KausAdj, der verbet *gjøre* tildeler en egenskap til verbets objekt, eller karakteriserer objektet på en spesiell måte, slik som i eksempelsetningen i

5) *Hva gjør et sted trivelig å bo på?* Andre eksempler er: *Det er fantasien som gjør bøker spennende* (eng) og *Bruken av mobiltelefonen gjør oss rett og slett mer tilgjengelige* (tys) eller *ASK-korpuset gjør andrespråksforskningen enda morsommere* som er tittelen på denne artikkelen. Denne funksjonen finnes i de fire språkene, og den brukes mest i norsk av de tyske innlærerne og minst av de polske. *Gjøre* i funksjonen KausAdj er likevel ikke så frekvent, den forekommer totalt 164 ganger og utgjør mellom 10 – 14% av alle *gjøre*-forekomstene hos alle unntatt hos de tyske testtagerne, der den utgjør 24% (se tabell A4 i appendiks). Frekvensen av *gjøre* som KausAdj pr 10.000 verb er høyest for de tyske (34,4 pr 10.000 verb) og lavest for de polske (16,3 pr 10.000 verb). Frekvensen i tekstene til de spanske og de engelske ligger mellom dette, henholdsvis 26,2 og 27,0 pr 10.000 verb. Imidlertid er det mange som ikke bruker denne konstruksjonen, (kun 132 av de 800, se over) og tallene blir for lave til å kjøre statistiske målinger.

Gjøre i funksjonen SuppV forekommer totalt 104 ganger, og den utgjør størst andel av *gjøre*-forekomstene i de tyske tekstene (12,4 %) og den minste i de engelske (7,3 %). De polske og de spanske tekstene står her i en mellomstilling, med henholdsvis 7,8 % og 11,5 % (se tabell A4 i appendiks). I denne funksjonen står et abstrakt nominal som betegner en aktivitet i objektsposisjon og verbet *gjøre* viser til denne aktiviteten, slik som i eksempelsetning 2): *De siste 30 årene har de gjort mange forsøk på å sette i gang ulike tiltak hvor gjøre et forsøk* like gjerne kan uttrykkes ved verbet *forsøke*. Når det gjelder frekvensen pr 10.000 verb, er den høyest i de spanske tekstene (22,4) og lavest i de polske (12,1) og de engelske og de tyske har frekvenser pr 10.000 verb på henholdsvis 17,8 og 12,7. Denne bruken forekommer bare i 83 av de 800 tekstene.

I KausS-konstruksjonen forekommer *gjøre* totalt bare 65 ganger. Funksjonen vises i eksempelsetningen 6) *Det er flere faktorer som gjør at gjennomsnittsvekten øker*, det vil si at noe (eller noen) forårsaker en forandring og denne «forårsakeren» står som subjekt. Forandringen står i objektet og uttrykkes i en setning. Denne konstruksjonen utgjør 7,8 % av alle *gjøre*-forekomstene i tekstene skrevet av de spanske testtakerne og rundt 5% hos de tre andre (se tabell A4 i appendiks). Frekvensen er også høyest hos de spanske (15,1 pr 10 000 verb) og lavest hos de tyske (7,0 pr 10.000 verb). De polske og de engelske testtakerne har en frekvens på henholdsvis 9,1 og 10,0 pr 10.000 verb. Funksjonen Trans har bare 18 forekomster totalt i ASK-korpuset (3–4 forekomster i hver språkgruppe) og den språkspesifikke konstruksjonen kalt Plassholder, forekommer kun én enkelt gang hos en tysk

testtaker. Funksjonen kalt KausV, som også er en kausativ funksjon, uttrykkes ikke gjennom verbet *gjøre* i norsk slik som i de andre språkene som er undersøkt. I norsk er det verbet *få* som brukes i slike konstruksjoner. Dette er følgelig et språkspesifikt trekk ved norsk (og svensk). I ASK-korpuset er det bare ett eksempel på en feilaktig bruk av *gjøre* i denne funksjonen.

Siden det er så mange av testtagerne som ikke bruker en *gjøre*-konstruksjon, hos 143 personer av 800 forekommer den aldri og hos 237 forekommer den bare én gang, er det vanskelig å si noe generelt om de ulike språkgruppene. Det mest karakteristiske for alle gruppene er at de *ikke* bruker noen eller kanskje bare én av konstruksjonene en gang. Likevel kan vi ane noen tendenser når vi sammenlikner språkgruppene. Disse må eventuelt utforskes videre med et annet datasett hvor konstruksjonene elisiteres for å kunne bekrefte/avkrefte antagelsen. De engelske innlærerne har den høyeste frekvensen av *gjøre* som ProV målt pr 10 000 verb, de tyske har den lavest frekvensen av *gjøre* som ProV og den høyeste av *gjøre* i en KausAdj-konstruksjon. De spanske innlærerne har høyest frekvens av *gjøre* som Supportverb og i KausS-konstruksjonen. De polske har høyest dominans av *gjøre* som ProV, mens de har lavest frekvens av *gjøre* som KausAdj og Supportverb. De tyske testtakerne er den språkgruppen som skiller seg mest ut, de har høyest frekvens av *gjøre* i KausAdj-konstruksjon og som Supportverb og lavest frekvens av *gjøre* som ProV. De polske og de tyske testtagerne, som altså har lavere frekvens av *gjøre* totalt, har altså motsatt profil. De tyske har større variasjon i konstruksjonene, mens de polske favoriserer en type, nemlig ProV. Siden de nevnte konstruksjonene finnes i alle de fire språkene – om enn i litt ulike uttrykk (som når det gjelder Supportverb) – kan jeg ikke direkte peke på språkene deres som kilde til bruksmønsteret. Da måtte en ha hatt hensyn til bruksfrekvensen i de ulike språkene i tillegg. Det som imidlertid går igjen i de setningene som forekommer i materialet og er oversatt til de andre språkene, er at polsk noe oftere bruker andre verb i oversettelsene, noe som muligens kan forklare at de polske testtakerne velger *gjøre* sjeldnere enn de engelske og de spanske, og at det særlig er bruken av *gjøre* som ProV som dominerer.

Det er relativt få feil i forbindelse med de ulike *gjøre*-konstruksjonene. De fleste finnes i SuppV-konstruksjonen, *gjøre* brukes i stedet for et annet verb (et annet supportverb eller et mer innholdstungt verb). Det vil si at det er noen kollokasjoner som noen innlærere ikke mester, slik som for eksempel *å ta utdanning*, *å tilby utleie*, *å dra nytte av*, der verbet som brukes i norsk, kan være mye mindre frekvent enn *gjøre* (slik som *tilby*).

I de fleste funksjonene ser det ut til at *gjøre* forekommer hyppigere i tekstene skrevet til *Test i norsk – høyere nivå* og sjeldnere til *Språkprøven*. Siden *Test i Norsk – høyere nivå* er laget til ca. B2-nivå i CEFR-skalaen, mens Språkprøven mer tilsvarer B1, er det rimelig å anta at de innlærerne som har meldt seg for *Test i norsk – Høyere nivå*, mestrer norsk bedre enn de som har meldt seg til *Språkprøven*. Imidlertid så vi at mange av testtakerne ble plassert både over og under det forventede nivået. Jeg har derfor

Tabell 13: Informasjon om verbbruk og forekomster av *gjøre* i ulike funksjoner for fire grupper med ulike S1 samlet og for den norske kontrollgruppen i tekster i ASK-korpuset

Resultat	Alle N=800	Den norske gruppen N=200
Antall verb totalt	63463	14838
<i>Gjøre</i> Totalt ^a	1082	243
<i>Gjøre</i> pr 10.000 verb	170,5	163,8
Antall tekster med <i>gjøre</i>	530	127
Hovedfunksjoner		
Antall ProV	727	135
ProV i % av <i>gjøre</i> -forekomster	67,2%	55,6%
Antall verb, inndelt etter nivåplassering	A2pluss =5233 B1=12215 B1/B2=13540 B2=23720 C1minus =8755	
ProV pr 10 000 verb	114,6	91,0
ProV pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering (antall tekster i parentes)	A2 _{pluss} = 126,1 (40) B1 = 119,5 (94) B1/B2 = 121,1 (87) B2 = 118,5 (144) C1 _{minus} = 80,0 (42)	
Antall SuppV totalt	104	33
SuppV i % av <i>gjøre</i> -forekomster	9,6 %	13,6 %
SuppV pr 10 000 verb	16,4	22,2
SuppV pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering (antall tekster i parentes)	A2 _{pluss} = 17,2 (8) B1 = 9,8 (10) B1/B2 = 21,4 (22) B2 = 16,4 (31) C1 _{minus} = 17,1 (13)	

- a Antallet *gjøre* er her noe forskjellig fra antallet i tabell 3 og tabell A2 i appendiks siden konstruksjoner identisk med oppgaveformuleringene nå er tatt ut.

Antall Prod totalt	*2	0
Antall Trans totalt	18	2
Trans i % av <i>gjøre</i> -forekomster	1,7 %	0,8 %
Trans pr 10 000 verb	2,8	1,3
Trans pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering (antall tekster i parentes)	A2 _{pluss} = 0 B1 = 0 B1/B2 = 1,5 (2) B2 = 3,8 (9) C1 _{minus} = 8,0 (7)	
Kaus V totalt	*1	0
Antall KausAdj	164	55
KausAdj i % av <i>gjøre</i> -forekomster	15,2 %	22,6 %
KausAdj pr 10 000 verb	25,8	37,1
KausAdj pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering (antall tekster i parentes)	A2 _{pluss} = 22,9 (7) B1 = 25,4 (24) B1/B2 = 22,2 (29) B2 = 25,3 (47) C1 _{minus} = 28,6 (25)	
Antall KausS totalt	65	16
KausS i % av <i>gjøre</i> totalt	6,0 %	6,6 %
KausS pr 10 000 verb	10,2	10,8
KausS pr 10 000 verb inndelt etter nivåplassering (antall tekster i parentes)	A2 _{pluss} = 5,7 (3) B1 = 9,8 (8) B1/B2 = 6,6 (9) B2 = 11,8 (22) C1 _{minus} = 14,8 (9)	
Språkspesifikk bruk		
Plassholder/ topikalisering	B1/B2=1	
Spesielle konstruksjoner ^b		2

b Dette er konstruksjonen *det er om å gjøre* som forekommer to ganger.

kategorisert tekstene etter nivåene de ble plassert i av de erfarne sensorene i revurderingen (se over), dvs. i de tre gruppene B1, B1/B2 og B2 og i tillegg i A2 og A2/B1 (kalt A2_{pluss}) og B2/C1 og C1 (kalt C1_{minus}). Selv om det er få forekomster i de fleste funksjonene, kan det likevel være interessant å se om det går an å antyde en utvikling, og å sammenlikne med forekomstene i det norske kontrollkorpuset. I tabell 13 presenteres de samlede resultatene og resultatene for den norske kontrollgruppen, mens det detaljerte oppsettet legges til tabell A4 i appendiks.

Utvikling i bruken av gjøre i ulike funksjoner

Det er først og fremst i funksjonen Proverb det er nok forekomster til at det er meningsfylt å se etter utvikling. Vi ser at forekomster av *gjøre* pr 10.000 verb er relativt jevn på de fire første nivåene (A2_{pluss}, B1, B1/B2 og B2), det vil si fra nivået hvor innlærerne betegnes for «å være underveis», til «terskelnivået» og nivået hvor de beskrives som «å ha oversikt». Bruken er mindre på det høyeste-nivået (C_{minus}), der innlærerne beskrives som «å ha en effektiv språkbruk». Altså kan man ikke direkte snakke om en kjerneverbsstrategi som viser seg bare på de aller tidligste stadiene med verbet *gjøre* i dette materialet, men det ser ut til at tekster som nærmer seg C-nivået, bruker *gjøre* i denne funksjonen mindre. Dette kan altså støtte opp om Vibergs funn, at bruken av *gjøre* avtar når innlærerne har nådd et visst nivå. Ser vi på fordelingen blant de fire språkgruppene i tabell A4 i appendiks, ser vi at de tyske teksttakerne har den høyeste frekvensen på nivå B1/B2 (103,7 pr 10 000 verb)¹⁷. På de høyere nivåene er frekvensen av *gjøre* med ProV-funksjon lavere (77,3 på B2 og 60,5 på C_{minus}), til og med lavere enn den er for den norske kontrollgruppen (91,0 pr 10 000 verb).

KausAdj-konstruksjonen har derimot en relativt jevn frekvens på de ulike nivåene, (rundt 25 pr 10 000 verb), men det er svært få forekomster på nivå A_{pluss} for alle språkgruppene. Det er vanskelig å se noe mønster i denne konstruksjonen blant språkgruppene. De engelske har høyest frekvens på det høyeste nivået (55,4 pr 10 000 verb), men de andre gruppene har for få tekster med denne konstruksjonen til at en sammenlikning er mulig. Den tyske gruppen har totalt den høyeste frekvensen (34,4 pr. 10 000 verb), noe som nærmer seg frekvensen til den norske kontrollgruppen (37,1 pr. 10 000 verb).

Bruken av *gjøre* i funksjonen kalt KausS er lite frekvent, og den brukes nesten bare i tekstene på de to høyeste nivåene for alle gruppene. Frekvensen for den norske kontrollgruppen er heller ikke høy, 10,8 pr 10 000 verb, noe som er mindre enn for den spanske gruppen totalt, men høyere enn for de tre andre gruppene. Men det er få tekster hvor denne konstruksjonen finnes.

Funksjonen kalt SuppV er heller ikke frekvent, totalt brukes den oftest på nivå B1/B2. Den er noe ulikt brukt i de fire språkgruppene, med høyest frekvens hos de spanske (22,4 pr 10 000 verb) og de engelske testtakerne (17,8 pr 10 000 verb). I den norske kontrollgruppen er frekvensen 22,2 pr 10 000 verb. Altenberg og Grangers (2001) fant at både de svenske og de franske studentene (begge gruppene avanserte brukere av engelsk), underbrukte verbet *make* i slike konstruksjoner sammenliknet med studenter med engelsk språkbakgrunn. Gilguin (2007) fant også underbruk av *make* i

franske innlæreres engelsk på avansert nivå i et korpus med innlærertekster da hun sammenliknet anvendelsen med amerikanske studenters bruk i engelsk i et annet korpus. Det var særlig SuppV som ble mindre anvendt. Gilguin kaller dem *light verb constructions* og framhever med dette at support verbet har lite innhold. De franske studentene brukte mest uttrykk som hadde ekvivalens i eget språk. Hvorvidt det er en underbruk av denne funksjonen i ASK-tekstene, er det vanskelig å slå fast, siden det er få forekomster i den norske kontrollgruppen også.

Målet med denne studien var å finne fram til de norske basisverbene og undersøke hvor frekvente kjerneverbene er, både i to store norske skriftlige korpus og i norske tekster skrevet av voksne innlærere. Basisverbene i norsk – kommet fram til ved å sammenlikne bokmålsdelen i *Oslo-korpuset av taggede norske tekster* og *Norwegian Web as Corpus* – er verbene *være, ha, bli, kunne, få, skulle, ville, se, si, ta, måtte, gjøre, komme, gå, gi*. Med andre ord er dette hjelpeverb i tillegg til kjerneverb. Verbene *bruke, legge, finne, tro, mene vite, vise, sette* og *holde* kan nok også inkluderes siden de forekommer blant de 30 mest frekvente verbene i disse korpusene. Alle de ni kjerneverbene som Viberg (1993, 2002, 2012) har funnet fram til, er med i den utvidede gruppen, det vi si *gå, komme, gi, ta, gjøre, si, se, vite* og *ville*.

Forekomsten av *gjøre*-konstruksjoner i de fire innlærergruppene samlet viser seg å være relativt lik den norske kontrollgruppen, henholdsvis 170,5 og 163,8 pr 10 000 verb. Men de ulike språkgruppene har ulike frekvenser. De spanske og de engelske har en høyere frekvens (194,9 og 188,3 pr 10 000 verb) enn de polske og de tyske (155,9 og 143,4). Det er særlig den tyske språkgruppene som skiller seg ut ved å ha en større variasjon i de ulike funksjonene, og altså den laveste andel av *gjøre* i ProV-funksjonen, selv om det er denne funksjonen som er den mest frekvente hos alle gruppene, inklusiv den norske kontrollgruppen. De polske samler seg derimot mer om bruk av *gjøre* i én funksjon, nettopp i ProV-funksjonen, og med få forekomster i de andre.

Vi må imidlertid huske på at omtrent halvpартene av tekstene ikke inneholder *gjøre*, heller ikke i den mest frekvente funksjonen ProV, og vi vet ikke om det er fordi de har valgt mer avanserte verb, altså kommet forbi dette nivået, eller om de bruker andre høyfrekvente verb. For å søke å gi et svar på dette spørsmålet har jeg undersøkt forholdet mellom antall kjerneverb og det jeg har kalt tunge verb (dvs. alle verb minus lette verb, som består av kjerneverb og hjelpeverb¹⁸ og de samme verbene som hovedverb), se tabell 14.

Tabell 14: Forholdet mellom innholdstunge verb og kjerneverb i tekstene skrevet av de fire S1-gruppene

	Eng	Tys	Pol	Spa	Tot
Tot antall innholdstunge verb	7098	7230	7776	7077	29181
Totalt kjerneverb	1744	1707	1815	1736	7002
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb totalt	4,1	4,2	4,3	4,1	4,2
Antall innholdstunge verb A2 _{pluss}	487	215	637	966	2305
Antall kjerneverb A2 _{pluss}	138	51	173	272	634
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb A2 _{pluss}	3,5	4,2	3,7	3,6	3,6
Antall innholdstunge verb B1	1414	1111	1193	1662	5380
Antall kjerneverb B1	358	282	291	445	1477
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb B1	3,9	3,9	4,1	3,7	3,9
Antall innholdstunge verb B1/B2	1066	1600	2132	1457	6255
Antall kjerneverb B1/B2	258	389	532	365	1544
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb B1/B2	4,1	4,1	4,0	4,0	4,0
Antall innholdstunge verb B2	3125	2989	2831	2199	11144
Antall kjerneverb B2	770	704	590	500	2564
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb B2	4,1	4,2	4,8	4,4	4,3
Antall innholdstunge verb C1 _{minus}	1006	1315	983	793	4097
Antall kjerneverb C1 _{minus}	219	281	229	154	883
Forholdet innholdstunge verb/ kjerneverb C1 _{minus}	4,6	4,7	4,3	5,1	4,6

Resultatet viser at både for de spanske og de engelske testtakerne øker andelen tunge verb (T-verb) i forhold til kjerneverb fra nivå A2_{pluss} til C1_{minus}. Den engelske gruppen øker fra 3,5 til 4,6 ganger så mange T-verb som kjerneverb fra nivå A2_{pluss} til nivå C1_{minus} og den tilsvarende økningen for den spanske gruppen er fra 3,6 til 5,1 ganger. Altså støtter dette Vibergs funn. De tyske øker fra B1 til C1_{minus} (fra 3,9 til 4,7), men har høy forekomst på A2_{pluss}-nivået (4,2). Dette støtter også Vibergs funn hvis vi ser bort fra A2_{pluss}-nivået hvor det bare er 11 tekster som inneholder verbet *gjøre*. De polske testtakerne har derimot et uklart mønster, med høyest andel av T-verb på B2-nivå. Når vi sammenlikner med den norske kontrollgruppen, blir resultatet derimot litt for-

virrende, der er andelen T-verb i forhold til kjerneverb bare 3,3. Den norske kontrollgruppen bruker altså kjerneverbene hyppigere enn alle de andre språkgruppene uansett nivå. Spørsmålet er følgelig om ikke den ujevne fordeling av teksttemaene blant de ulike språkgruppene også påvirker resultatet. Den norske kontrollgruppen har bare skrevet tekster til syv temaer, mens de andre språkgruppene har skrevet tekster til 34 temaer (den engelske språkgruppen), 39 temaer (den tyske språkgruppen), 51 temaer (den spanske språkgruppen) og 53 temaer (den polske språkgruppen). Denne ujevne fordelingen kommer av at ASK-korpuset er bygd opp av autentiske tekster, skrevet i autentiske situasjoner (unntatt for kontrollgruppen), og dette fører til mange temaer. I en test gis ikke de samme oppgavene hver gang. Ulike ord hører til ulike tema, og dette påvirker studier av ordforrådet, også når det gjelder bruk av kjerneverbene (Golden 2011), om enn ikke i like stor grad som de mer innholdstunge verbene. Konklusjonen er at ASK-korpuset ikke nødvendigvis gjør andrespråksforskningen enklere, ikke mindre krevende, muligens heller ikke mer tidsbesparende. Men ASK gjør det mulig å utforske en rekke språklige trekk i mange tekster og sammenstille dem med ulike personvariable og andre forhold på en måte som ville ha blitt ganske uhåndterlig ved egen innsamling. Så kan en eventuelt følge opp med studier av mer fokuserte data for å teste de tendensene en finner i ASK-korpuset.

Noter

1. En nærmere beskrivelse av ASK-korpuset finnes også i Tenfjord, Meurer & Hofland (2006), Tenfjord, Hagen og Johansen (2009) og i Golden og Tenfjord (2015).
2. Språkene inkluderer altså i tillegg til germanske, latinske og slaviske språk også ikke-indoeuropeiske språk som finsk og ungarsk.
3. Dette er ekvivalentene til *gi*, *ta*, *si* og *se* som forekommer i alle elleve språkene og *gå* og *gjøre* som forekommer i ti av dem.
4. Didinga snakkes i det sørlige Sudan.
5. Et graford er en ordform som finnes i skrift (Golden 2014).
6. Begge korpusene er samlet inn og satt sammen av Tekstlaboratoriet ved Universitetet i Oslo.
7. Et lemma er en samling ordformer som tilhører samme paradigme eller ortografiske varianter av samme ord (Golden 2014). Et verblemma inkluderer følgelig alle bøyningsformene til det samme verbet og betegnes gjennom verbets oppslagsform (infinitivformen).
8. Verbet *ville* i norsk har rang 7 og 8 i de to korpusene, men dette inkluderer alle betydninger, ikke bare den betydningen som regnes med blant kjerneverbene, altså betydningen 'ønske'. Hvordan de ulike betydningene fordeler seg, kommer ikke fram her.
9. Denne prøven kalles nå *Norskprøven* og det forekommer flere versjoner av den

- knyttet til ulike nivå i *Det felles europeiske rammeverket for språk*.
10. Se note 8.
 11. Her og videre er det omtalte *gjøre*- verbet kursivert og der hvor et annet verb er brukt, er dette understreket.
 12. Takk til følgende språkforskere for oversettelser av uttrykkene som forekommer her og en rekke andre som er brukt i ASK-materialet: Elizabeth Lanza (engelsk), Jakob Wiedner, Judith Purkarthofer (tysk), Marta Janik, Oliwia Szymńska, Maria Obojska (alle polsk), Almudena Fernández-Fontecha (spansk).
 13. Siden dette er en av oppgaveformuleringen til *Språkprøven*, er identiske formuleringer, dvs. «hva gjør et sted trivelig å bo på» tatt ut av den videre tellingen. Dette gjelder også uttrykket «gjøre rede for» som forekommer i mange oppgaver til *Test i norsk – Høyere nivå*.
 14. Første del av tittelen på denne artikkelen er også et eksempel på en KausAdj konstruksjon.
 15. Forskjellen på (U)CZYNIĆ og (Z)ROBIĆ er register. (U)CZYNIĆ er mer formelt og brukes ikke i dagligtale, hvor (Z)ROBIĆ brukes.
 16. Parentesen viser til språkbakgrunnen til personen som har skrevet setningen.
 17. Siden det kun er én tysk testtaker som er plassert på A2-nivået og har brukt ProV, kan vi ikke si noe om dette nivået.
 18. Som hjelpeverb har jeg regnet verbene *være, ha, bli* pluss de modale hjelpeverbene *skulle, kunne, måtte, burde*. Verbet *ville* er allerede regnet som kjerneverb, se fotnote 8.

Referanser

- ASK-korpuset, se <http://clarino.uib.no/ask/ask>.
- Altenberg, Bengt og Sylviane Granger 2001. The Grammatical and Lexical Patterning of Make in Native and Non-native Student Writing. I *Applied Linguistics* 22/2, 173–195.
- Berggreen, Harald og Kari Tenfjord 1999. *Andrespråkslæring*. Oslo: Ad Notam Gyldendal.
- Carlsen, Cecilie 2012. Proficiency Level – a Fuzzy Variable in Computer Learner Corpora. *Applied Linguistics*. 33 (2). 161–183.
- Det felles europeiske rammeverket for språk: Læring, undervisning, vurdering* 2011. Oslo: Utdanningsdirektoratet/ Council of Europe. http://www.udir.no/Upload/Verktoy/5/UDIR_Rammeverk_sept_2011_web.pdf?epslanguage=no
- Gilquin, Gaëtanelle 2007. To err is not all: What corpus and elicitation can reveal about the use of collocations by learners. I *Zeitschrift für Anlistik und Amerikanistik*, vol 55/3.
- Gilquin, Gaëtanelle og Åke Viberg 2009. How to make do with one verb: a corpus-based contrastive study of do and make. *Revue française de linguistique appliquée* 2009/1 vol. XIV.
- Golden, Anne 2005. *Å gripe poenget. Forståelse av metaforiske uttrykk fra læ-*

- rebøker i samfunnskunnskap hos minoritets elever i ungdomsskolen*. Oslo: Unipub forlag 2005.
- Golden, Anne 2010. Grasping the point: A study of 15 year old students' comprehension of metaphorical expressions in schoolbooks. I A. Deignan, L. Cameron, G. Low og Z. Todd (red). *Researching and Applying Metaphor in the Real World*. Amsterdam: John Benjamins.
- Golden, Anne 2011. Metaphorical expressions in L2 production: The importance of text topic in corpus research. I F. MacArthur, Fiona, J-L. Oncins-Martínez, M. Sánchez-García og A. M. Piquer-Piriz (red.). *Metaphor in Use: Context, Culture, and Communication*. Amsterdam: John Benjamins.
- Golden, Anne 2014. *Ordforråd, ordbruk og ordlæring*. Oslo: Gyldendal norsk forlag. 4. utg.
- Golden, Anne og Kari Tenfjord 2015. Tverrspråklig innflytelse i skriftlige innlærertekster. I A. Golden og E. Selj (red.). *Skriving på norsk som andrespråk. Vurdering, opplæring, elevenes stemmer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Granger, Sylviane 1998. The computerized learner corpus: a versatile new source of data for SLA research. I S. Granger (red). *Learner English on Computer*. London: Addison Wesley Longman, 3–18.
- Guevara, Emiliano Raul 2010. NoWaC: a large web-based corpus for Norwegian. I *Proceedings of the NAACL HLT 2010 Sixth Web as Corpus Workshop*, Association for Computational Linguistics page 1–7.xxx <http://www.hf.uio.no/iln/om/organisasjon/tekstlab/prosjekter/nowac/index.html>
- Hagen, Kristin, Janne Bondi Johannessen og Anders Nøklestad 2000. A Web-Based Advanced and User Friendly System: The Oslo Corpus of Tagged Norwegian Texts. I M. Gavrilidou, G. Carayannis, S. Markantonatou, S. Piperidis og G. Stainhaouer (red.). *Proceedings of the Second International Conference on Language Resources and Evaluation, Athens, Greece 31 May – 2 June 2000*. <http://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/korpus/skriftsprakskorpus/oslo/index.html>
- Hasselgren, Angela 1994. Lexical teddy bears and advanced learners: a study into the ways Norwegian students cope with English vocabulary. *International journal of applied linguistics*, vol. 4, no 2, 237–260.
- Källkvist, Marie 1998. Lexical Infelicity in English: the case of nouns and verbs. I K. Haastrup og Å. Viberg (red.). *Perspectives on lexical acquisition in a second language*. Lund: Lund University Press, 149–174.
- Lennon, Paul 1996. Getting 'easy' verbs wrong at advanced level. *IRAL*, vol XXXIV/1.

- Nehls, Dietrich 1991. English DO/MAKE with German TUN/Machen and Dutcg DOEN/MAKEN. A synchronic-diacronic approach. *IRAL*, vol XXIX/4.
- OBT: Oslo-Bergen-taggeren se <https://www.hf.uio.no/iln/tjenester/kunnskap/sprak/ob-tagger/index.html>
- Ringbom, Håkan 1998. High-frequency Verbs in the ICLE Corpus. I A. Renouf (red): *Explorations in Corpus linguistics*. Amsterdam: Rodopi, 191–200.
- Sinclear, John 1991. *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford: Oxford University Press.
- Tenfjord, Kari, Jon Erik Hagen og Hilde Johansen 2009. Norsk andrespråkskorpus (ASK) – design og metodiske forutsetninger. *NOA* 1.
- Viberg, Åke 1991. *En longitudinell djupstudie av språkutvecklingen. Utvärdering av skolförberedelsegrupper i Rinkeby*. Rapport 4. Stockholm: Centrum för tvåspråkighetsforskning.
- Viberg, Åke 1992. Universellt och språkspecifikt i det svenska ordförrådets organisation. I *Tijdschrift voor Skandinavistiek*. Vol 13 nr 2, 17–57. Amsterdam.
- Viberg, Åke 1993. Crosslinguistic perspectives on lexical organization and lexical progression. I K. Hyltenstam og Å. Viberg (red.). *Progression and regression in language*. Cambridge: Cambridge University Press, 340–385.
- Viberg, Åke 1998. Crosslinguistic perspectives on lexical acquisition: the case of language-specific semantic differentiation. I K. Haastrup og Å. Viberg (red.). *Perspectives on lexical acquisition in a second language*. Lund: Lund University Press, 175–208.
- Viberg, Åke 1999. Lexical development in a second language. I G. Extra og L. Verhoeven (red.). *Bilingualism and migration*. Berlin: Mouton de Gruyter, 165–185.
- Viberg, Åke 2001. Polysemy and disambiguation cues across languages. The case og Swedish *få* and English *get*. I S. Granger og B. Altenberg (red.). *Lexis in contrast*. Amsterdam: John Benjamins.
- Viberg, Åke 2002. Basic Verbs in Lexical Progression and Regression. I P. Burmeister, T. Piske og A. Rohde (red). *An Integrated View of Language Development. Papers in Honor of Henning Wode*. Wissenschaftlicher Verlag Trier, 109–134.
- Viberg, Åke 2004. Lexikal utveckling i ett andraspråk. I K. Hyltenstam og I. Lindberg (red.). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, 197–220.
- Viberg, Åke 2006. What One Verb Can Do. The Swedish Verb *göra* in a Cross-

linguistic Perspective. I M. Suomimen et al (red.). *A Man of Measure*. Festschrift in Honour of Fred Karlsson on his 60th Birthday. Special Supplement to *SKY Journal of Linguistics* 19, 243–257.

Viberg, Åke 2012. Basic verbs in typological perspective. I M. Van Peteghem, P. Lauwers, E. Tobback, A. Demol og L. De Wilde (red). *Le verbe en verve. Reflexions sur la syntaxe et la sémantique verbale*. Gent: Academia Press.

Appendiks med tabeller

Tabell A1: De mest frekvente verblemmaene i NoWaC og BK_AU rangert etter det mest hyppige. Lemmaer som forekommer i begge korpusene er kursivert og kjerneverbene er fetet ut.

	NoWaC	BK_AU
1	<i>være</i>	<i>være</i>
2	<i>ha</i>	<i>ha</i>
3	<i>bli</i>	<i>bli</i>
4	<i>kunne</i>	<i>kunne</i>
5	<i>få</i>	<i>få</i>
6	<i>skulle</i>	<i>si</i>
7	<i>ville</i>	<i>skulle</i>
8	<i>se</i>	<i>ville</i>
9	<i>si</i>	<i>komme</i>
10	<i>ta</i>	<i>gå</i>
11	<i>måtte</i>	<i>ta</i>
12	<i>gjøre</i>	<i>måtte</i>
13	<i>komme</i>	<i>gjøre</i>
14	<i>gå</i>	<i>se</i>
15	<i>gi</i>	<i>gi</i>
16	<i>le</i>	<i>spille</i>
17	<i>bruke</i>	<i>gjø</i>
18	<i>skrive</i>	<i>stå</i>
19	<i>legge</i>	<i>mene</i>
20	<i>finne</i>	<i>la</i>
21	<i>tro</i>	<i>legge</i>
22	<i>mene</i>	<i>vise</i>
23	<i>vite</i>	<i>finne</i>
24	<i>vise</i>	<i>sette</i>
25	<i>burde</i>	<i>bruke</i>
26	<i>sette</i>	<i>gjelde</i>
27	<i>holde</i>	<i>klare</i>
28	<i>ligge</i>	<i>holde</i>
29	<i>ønske</i>	<i>tro</i>
30	<i>synes</i>	<i>vite</i>

Tabell A2: Antall forekomster av gjøre pr 10 000 verb⁵ i tekstene til de ulike språk-gruppene.

	Antall verb totalt	Antall gjøre	Gjøre pr 10 000 verb
<i>Test i norsk – Høyere nivå</i>			
albansk	2370	56	236
engelsk	10465	224	214
nederlandsk	9292	157	169
polsk	10237	155	151
russisk	9302	152	163
serbokroatisk	9599	185	193
somali	638	9	141
spansk	9658	196	203
tysk	9807	135	138
vietnamesisk	555	18	324
totalt HN	71923	1287	179
<i>Språkprøven</i>			
albansk	5147	69	134
engelsk	5572	118	212
nederlandsk	5430	117	215
polsk	6308	107	170
russisk	5355	79	148
serbokroatisk	5960	101	169
somali	5065	84	166
spansk	5533	126	228
tysk	5883	93	158
vietnamesisk	5590	86	154
totalt SP	55843	980	175

- 5 På høyere nivå er det få tekster skrevet av innlærere med albansk, somalisk og vietnamesisk språkbakgrunn.

Tabell A3 Tekster skrevet av voksne med norsk som S1

	Antall ord	Antall gjøre	Frekv pr 100.000 ord
Tilsvarende SP	27490	120	436,5
Tilsvarende HN	44093	123	279,0
(Total)	71583	243	339,5

Tabell A4: Informasjon om verbbruk og forekomster av *gjøre* i ulike funksjoner blant fire grupper med ulike S1 i tekster i ASK-korpuset fordelt på ulike nivåplasseringer av tekstene.

Resultat	Eng	Tys	Pol	Spa	Alle
Antall verb totalt	16037	15690	16545	15191	63463
Antall verb, inndelt etter nivåplassering	A2 ^{plus} =1154 B1=3355 B1/B2=2413 B2=6949 C1 ^{minus} =2166	A2 ^{plus} =465 B1=2599 B1/B2=3473 B2=6341 C1 ^{minus} =2812	A2 ^{plus} =1423 B1=2675 B1/B2=4502 B2=5804 C1 ^{minus} =2141	A2 ^{plus} =2191 B1=3586 B1/B2=3152 B2=4626 C1 ^{minus} =1636	A2 ^{plus} =5233 B1=12215 B1/B2=13540 B2=23720 C1 ^{minus} =8755
<i>Gjøre</i> totalt	302	225	258	296	1082
<i>Gjøre</i> pr 10000 verb	188,3	143,4	155,9	194,9	170,5
Hovedfunksjoner					
Antall ProV	217	125	193	192	727
ProV i % av <i>gjøre</i>	71,9%	55,6%	74,8%	64,9%	67,2%
ProV pr 10 000 verb	135,3	79,7	116,7	126,4	114,6
Antall ProV, inndelt etter nivåplassering (antall tekster med ProV i parentes)	A2 ^{plus} =16 (9) B1=37 (28) B1/B2=26 (14) B2=123 (49) C1 ^{minus} =15 (9)	A2 ^{plus} =1 (1) B1=22 (14) B1/B2=36 (21) B2=49 (32) C1 ^{minus} =17 (13)	A2 ^{plus} =18 (15) B1=42 (22) B1/B2=53 (30) B2=62 (34) C1 ^{minus} =18 (12)	A2 ^{plus} =31 (15) B1=45 (30) B1/B2=49 (22) B2=47 (29) C1 ^{minus} =20 (8)	A2 ^{plus} =66 (40) B1=146 (94) B1/B2=164 (87) B2=281 (144) C1 ^{minus} =70 (42)
ProV pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering	A2 ^{plus} =138,6 B1=110,3 B1/B2=107,7 B2=177,0 C1 ^{minus} =69,3	A2 ^{plus} =21,5 B1=84,6 B1/B2=103,7 B2=77,3 C1 ^{minus} =60,5	A2 ^{plus} =126,5 B1=157,0 B1/B2=117,7 B2=106,8 C1 ^{minus} =84,1	A2 ^{plus} =141,5 B1=125,5 B1/B2=155,5 B2=101,6 C1 ^{minus} =122,2	A2 ^{plus} =126,1 B1=119,5 B1/B2=121,1 B2=118,5 C1 ^{minus} =80,0
Antall SuppV totalt	22	28	20	34	104
SuppV i % av <i>gjøre</i>	7,3%	12,4%	7,8%	11,5%	9,6 %
Supp pr 10 000 verb	17,8	12,7	12,1	22,4	16,4
Antall SuppV, inndelt etter nivåplassering, (antall tekster med Supp i parentes)	A2 ^{plus} =0 (0) B1=1 (1) B1/B2=2 (1) B2=14 (10) C1 ^{minus} =5 (4)	A2 ^{plus} =0 (0) B1=3 (2) B1/B2=13 (7) B2=8 (8) C1 ^{minus} =4 (4)	A2 ^{plus} =3 (3) B1=3 (3) B1/B2=4 (4) B2=7 (5) C1 ^{minus} =3 (2)	A2 ^{plus} =6 (5) B1=5 (4) B1/B2=10 (10) B2=10 (8) C1 ^{minus} =3 (3)	A2 ^{plus} =9 (8) B1=12 (10) B1/B2=29 (22) B2=39 (31) C1 ^{minus} =15 (13)
SuppV pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering	A2 ^{plus} =0 B1=3,0 B1/B2=8,3 B2=20,1 C1 ^{minus} =23,1	A2 ^{plus} =0 B1=11,5 B1/B2=37,4 B2=12,6 C1 ^{minus} =14,2	A2 ^{plus} =21,1 B1=11,2 B1/B2=8,9 B2=12,1 C1 ^{minus} =14,0	A2 ^{plus} =27,4 B1=13,9 B1/B2=31,7 B2=21,6 C1 ^{minus} =18,3	A2 ^{plus} =17,2 B1=9,8 B1/B2=21,4 B2=16,4 C1 ^{minus} =17,1
Antall Prod totalt	0	*1	0	*1	*2
Antall Trans totalt	4	5	4	5	18
Trans i % av <i>gjøre</i>	1,3%	2,2%	1,6%	1,7%	1,7 %
Trans pr 10 000 verb	2,5	3,2	2,4	3,3	2,8
Antall Trans, inndelt etter nivåplassering	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=1 (1) B2=3 (3) C1 ^{minus} =0	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=0 B2=2 (2) C1 ^{minus} =3 (3)	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=1 (1) B2=1 (1) C1 ^{minus} =2 (2)	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=0 B2=3 (3) C1 ^{minus} =2 (2)	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=2 (2) B2=9 (9) C1 ^{minus} =7 (7)
Trans pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=4,1 B2=4,3 C1 ^{minus} =0	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=0 B2=3,2 C1 ^{minus} =10,7	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=2,2 B2=1,7 C1 ^{minus} =9,3	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=0 B2=6,5 C1 ^{minus} =12,2	A2 ^{plus} =0 B1=0 B1/B2=1,5 B2=3,8 C1 ^{minus} =8,0

⁶ Gruppen A^{plus} er slått sammen av gruppene som ble plassert på A2 og A2/B1 (se s.107)⁷ Gruppen C^{minus} er slått sammen av gruppene som ble plassert på B2/C1 og C1 (se s. 107).

Kaus V tot	*1	0	0	0	*1
Antall KausAdj	42	54	27	41	164
KausAdj i % av <i>gjøre</i> totalt	13,9 %	24,0 %	10,5 %	13,9 %	15,2 %
KausAdj pr 10 000 verb	26,2	34,4	16,3	27,0	25,8
Antall KausAdj, inndelt etter nivåplassering (antall tekster med KausAdj i parentes)	A2plus=5 (2) B1=7 (6) B1/B2=3 (3) B2=15 (11) C1minus=12 (12)	A2plus=0 (0) B1=8 (6) B1/B2=12 (10) B2=23 (20) C1minus=11 (7)	A2plus=2 (1) B1=6 (4) B1/B2=4 (8) B2=11 (8) C1minus=4 (3)	A2plus=5 (4) B1=10 (8) B1/B2=11 (8) B2=11 (8) C1minus=4 (3)	A2plus=12 (7) B1=31 (24) B1/B2=30 (29) B2=60 (47) C1minus=31 (25)
KausAdj pr 10 000 verb, inndelt etter nivåplassering	A2plus=43,3 B1=20,9 B1/B2=12,4 B2=21,6 C1minus=55,4	A2plus=0 B1=30,8 B1/B2=34,6 B2=36,3 C1minus=24,9	A2plus=14,1 B1=22,4 B1/B2=8,9 B2=19,0 C1minus=14,0	A2plus=22,8 B1=27,9 B1/B2=34,9 B2=23,8 C1minus=18,3	A2plus=22,9 B1=25,4 B1/B2=22,2 B2=25,3 C1minus=28,6
Antall KausS totalt	16	11	15	23	65
KausS i % av <i>gjøre</i> totalt	5,3 %	4,9 %	5,8 %	7,8 %	6,0 %
KausS pr 10 000 verb	10,0	7,0	9,1	15,1	10,2
Antall KausS, inndelt etter nivåplassering	A2plus=1 B1=0 B1/B2=2 B2=6 C1minus=7	A2plus=0 B1=2 B1/B2=2 B2=5 C1minus=2	A2plus=0 B=2 B1/B2=3 B2=8 C1minus=2	A2plus=2 B1=8 B1/B2=2 B2=9 C1minus=2	A2plus=3 B1=12 B1/B2=9 B2=28 C1minus=13
KausS pr 10 000 verb inndelt etter nivåplassering antall tekster	A2plus=8,7 B1=0 B1/B2=8,3 B2=8,6 C1minus=32,3	A2plus=0 B1=7,7 B1/B=5,8 B2=7,9 C1minus=7,1	A2plus=0 B1=7,5 B1/B2=6,7 B2=13,8 C1minus=9,3	A2plus=9,1 B1=22,3 B1/B2=6,3 B2=19,5 C1minus=12,2	A2plus=5,7 B1=9,8 B1/B2=6,6 B2=11,8 C1minus=14,8
Språkspesifikk bruk					
Plassholder/ Topikalisering		B1/B2=1			B1/B2=1

When comparing the verb vocabulary in a variety of European languages Viberg (1993, 2002, 2012) found that some verbs both have a common basic meaning and are among the most frequent verbs in these languages. Such verbs – called nuclear verbs – occur in a variety of connections, both semantically and grammatically, and there are variations between languages. In this article I examine the use of the nuclear verb *gjøre* (*do/make* in English) in the Norwegian learner corpus ASK. First the basic verbs in Norwegian – as they occur in two different corpora – are displayed, then ASK-corpus is presented. The nuclear verbs in this corpus are examined and compared, in particular the use of the Norwegian nuclear verb *gjøre* in texts written by learners from four different language groups. In the texts from two of these groups (English, Spanish) *gjøre* have a higher frequency than in the texts written by the other two (German, Polish). The instances of *gjøre* in these texts are categorized in line with Gilquin & Viberg (2009), and the use of the different categories in the texts written by learners from the four language groups are examined and discussed.

Keywords: nuclear verbs, verb frequency, learners' verb lexicon, the learner corpus ASK